

Broedvogels van de Visvijvers Valkenswaard ten oosten van de Tongelreep in 2024

Inventarisatie uitgevoerd voor Brabants Landschap

Tom Heijnen

Voorkant: Greveschutven, 13 mei 2024.

Broedvogels van de Visvijvers Valkenswaard ten oosten van de Tongelreep in 2024

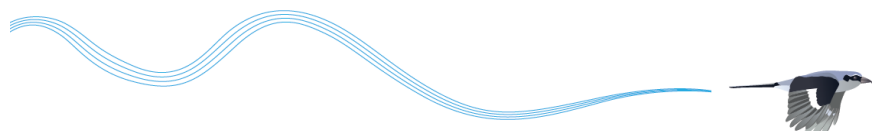
Inventarisatie uitgevoerd voor Brabants Landschap

Veldwerk: Harold Bierens, Wim Deeben, Geurt Jan van Ek, Tom Heijnen, Jan Kolsters, Paul van Pelt, Mark Sloendregt en Pieter Wouters

Opdrachtgever: Brabants Landschap

Vogelwerkgroep De Kempen
Februari 2025

vwgdekempen@gmail.com | www.vwgdekempen.nl

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel	5
2.	Gebiedsbeschrijving	6
2.1	Ligging en habitats	6
2.2	Een kletsnat 2024	7
3.	Werkwijze	8
3.1	Methode van inventariseren en interpreteren	8
3.2	De inventarisatie in 2024	8
3.3	Kanttekeningen	9
4.	Resultaten van de inventarisatie	11
4.1	Broedvogels	11
4.2	Bijvangst: zoogdieren	28
5.	Bespreking van de resultaten	30
5.1	Opvallende aantalsontwikkelingen	30
5.2	Vogelgroepen	36
5.3	Rode Lijstsoorten	38
5.4	Exoten	39
5.5	Soortenrijkdom en -dynamiek	39
5.6	Totale aantallen en dichtheden	40
	Geraadpleegde literatuur	41

Foto's zijn van de auteur en op de visvijvers gemaakt.

Dank aan Jan Kolsters en Paul van Pelt voor het becommentariëren van het conceptrapport.

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In 2024 heeft Vogelwerkgroep De Kempen voor de twaalfde keer de visvijvers ten oosten van de Tongelreep op broedvogels geïnventariseerd, na eerdere inventarisaties van een selectie van soorten in 1991, 1993, 1996, 1999, 2002, en van alle soorten in 2005, 2008, 2012, 2015, 2018 en 2021. De gegevens

geven een goed beeld van de verspreiding, aantallen en aantalsontwikkeling van de broedvogels in het gebied.

In dit rapport zijn de gegevens samengevat. Een deel ervan was al gepubliceerd in een artikel in de Blauwe Klauwier (Heijnen 2024).

1.2 Doel

De broedvogelinventarisaties geven niet alleen inzicht in welke soorten er dat jaar gebroed hebben maar ook hoe deze soorten zich van jaar tot jaar ontwikkelen. Het gebied is zeer gevarieerd, met grote oppervlakten open water, brede rietkragen, verschillende natte bostypen en kleinschalig gemaaid hooi- en rietland. Voor verschillende vogelgroepen geeft dit een hoge natuurwaarde waarbij de water- en moerasvogels er wat soorten en

diversiteit betreft met kop en schouders bovenuit springen. Voor Brabants Landschap is dat de reden om het beheer met name af te stemmen op deze vogelgroep (zie tabel). De inventarisatiegegevens geven een goed beeld van de aantallen territoria en hun verspreiding in het gebied. De reeks van meer dan 30 jaren geeft bovendien een beeld van de aantalsontwikkeling.

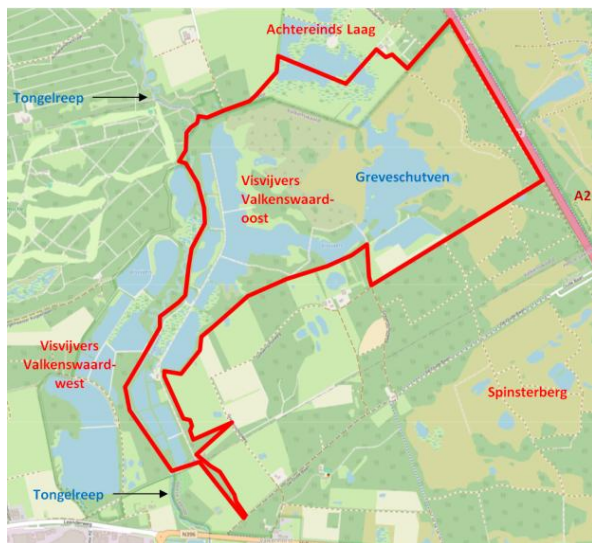
Doelen van Brabants Landschap voor terreintypen die in het onderzochte gebied voorkomen (naar Jeurissen 2019).

Terreintype	Doelen van Brabants Landschap
Landschapsschaal	<ul style="list-style-type: none">• Behouden en ontwikkelen natuurlijk beekdal met overgangen naar de dekzandgronden.• Opheffen van bestaande migratiebarrières, realiseren van ecologische uitwisselingsmogelijkheden tussen het landgoed en andere natuurgebieden.
Open water en moerasachtige terreinen	<ul style="list-style-type: none">• Behouden van botanische waarde van zwak gebufferde vennen.• Behoud vijvercomplex met water aan- en afvoersysteem met een zo natuurlijk mogelijk waterpeilregiem en beheer op basis van ecologische waarde en potenties.• Behouden rijkdom en diversiteit van de voorkomende (avi)fauna van het visvijvercomplex. In het bijzonder ten aanzien van de soorten van open water, riet en moeras.
Graslanden en akkers	<ul style="list-style-type: none">• Behouden en ontwikkelen van ecologische waarde
Bos	<ul style="list-style-type: none">• Behouden en versterken structuur, en doorbreken monocultuur bossen, door middel van natuurlijke verjonging van inheemse loofboomsoorten.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

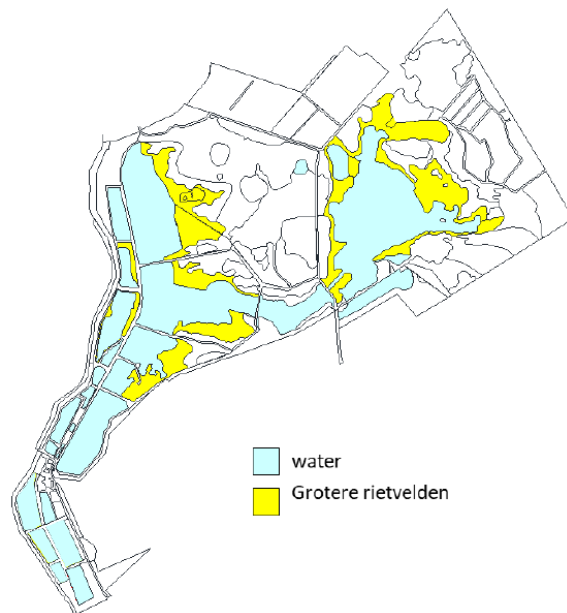
2.1 Ligging en habitats

Het getelde gebied omvat de visvijvers te Valkenswaard ten oosten van de Tongelreep. De getelde oppervlakte is 220.0 ha. waarvan ca 30% bestaat uit open water, 15% uit riet en moeras, 25% uit gesloten bos en 7% uit grasland.

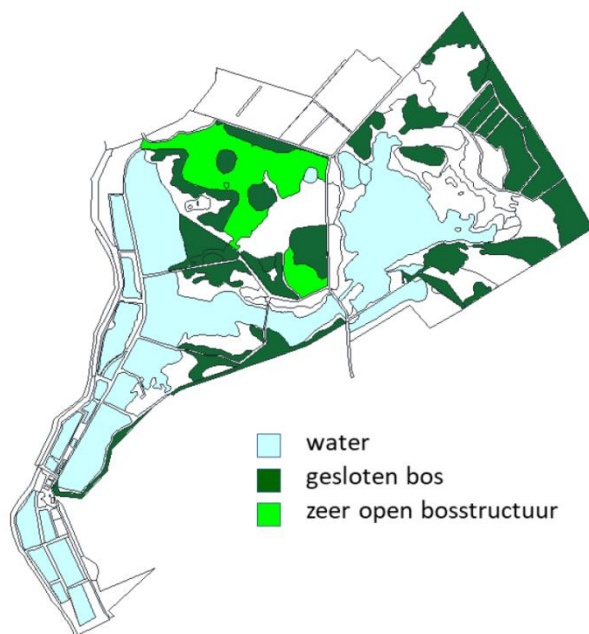

Ligging en begrenzing van het onderzochte gebied.

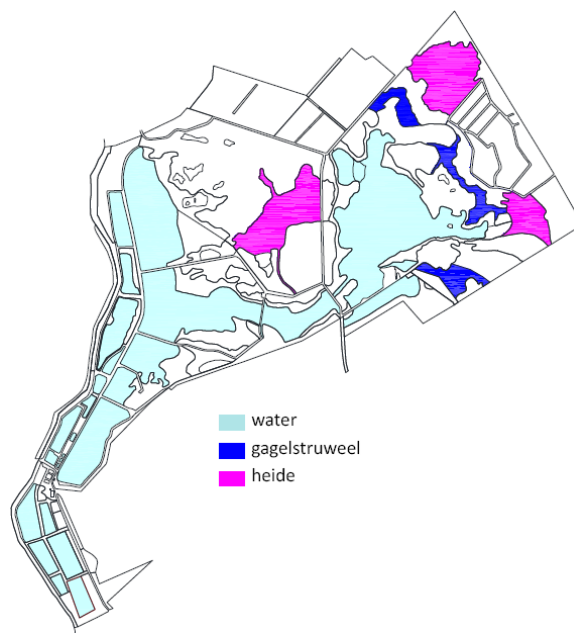
Door het oostelijk deel, tussen Greveschutven en A2, loopt een pad dat vrij toegankelijk is voor ongemotoriseerd verkeer. Dat geldt ook voor een pad ten zuiden van het Greveschutven. De rest van het gebied is niet toegankelijk voor publiek.

Open water en (voormalige) rietvelden (deels verdwenen, deels vervangen door lisdodde).

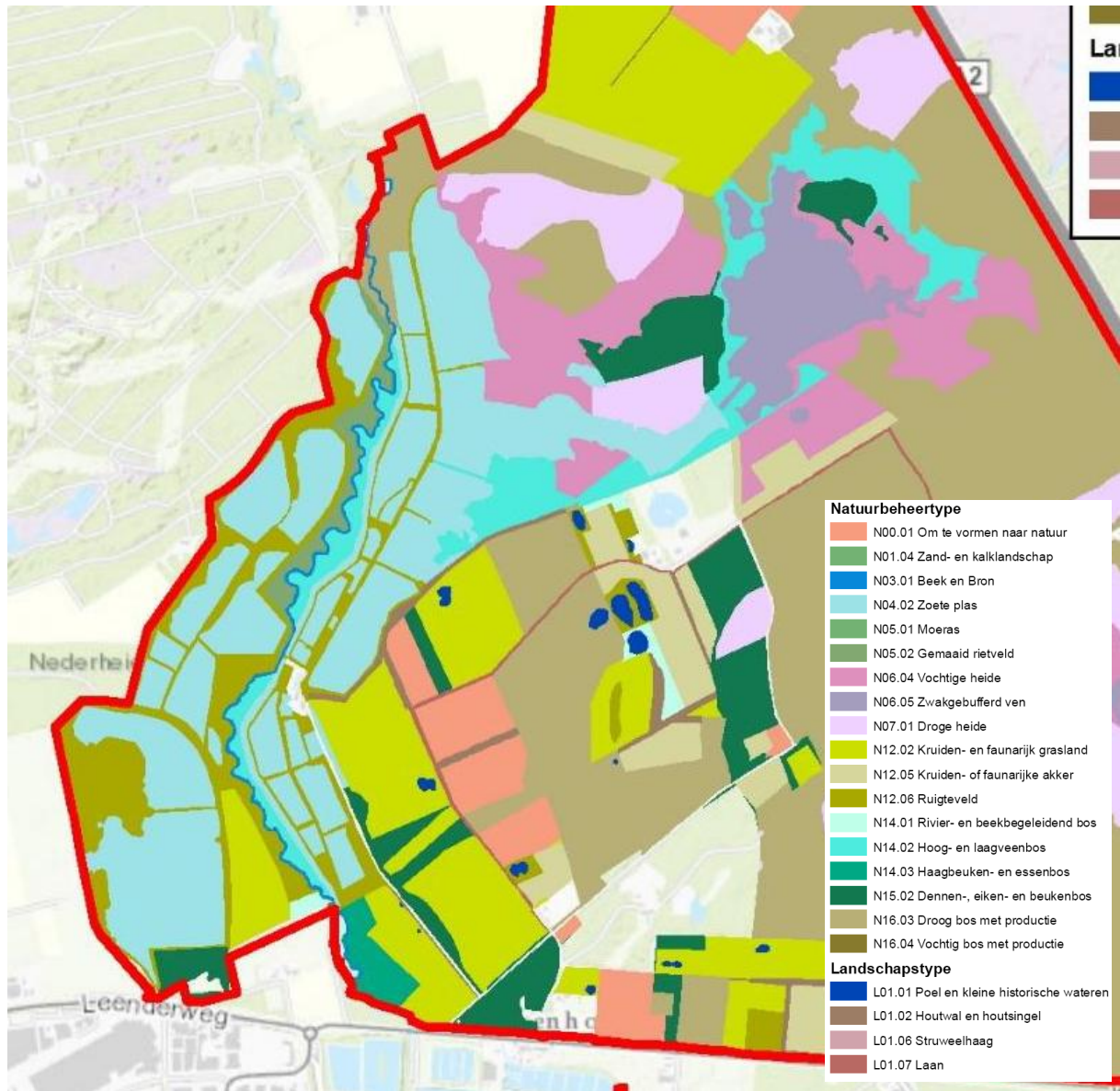
Bos. Het lichtgroene deel is voormalig bos dat grotendeels gekapt, is met verspreid losse bomen en kleine groepjes bomen.

Heide en galestruweel.

De oostelijke vijvers vormen samen met de westelijke vijvers de voormalige Visvijvers Valkenswaard. De visvijvers maken deel uit van het 1500 ha. grote natuurgebied Valkenhorst dat bij Brabants Landschap in eigendom en beheer is.

Het grootste deel van Valkenhorst is onderdeel van het Natura2000-gebied Leenderbos, Grote Heide & De Plateaux.

Natuurbeheertypen en Landschapstypen op Valkenhorst (uit: Jeurissen 2019).

2.1 Een kletsnat 2024

Het broedseizoen 2024 was uitzonderlijk door de extreem natte maanden in de voorafgaande winter en het voorjaar. Delen die gewoonlijk droog staan, zoals het

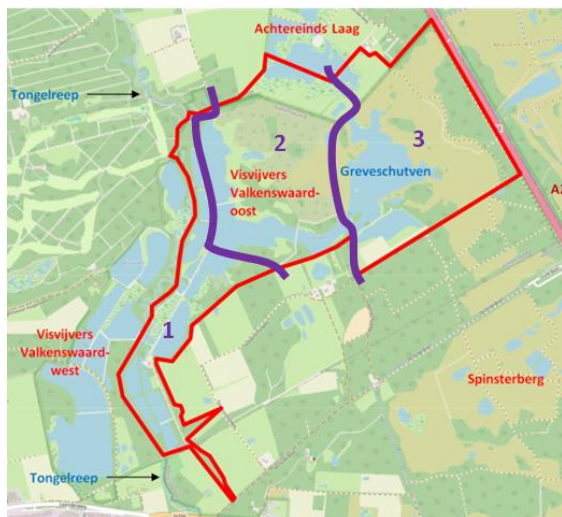
opgekapte gebied in het noorden, waren kletsnat en sommige stukken stonden zelfs maandenlang blank.

3. WERKWIJZE

3.1 Methode van inventariseren en interpreteren

De methode was dezelfde als gebruikt bij de voorgaande inventarisaties. We lichten hieronder de belangrijkste punten toe.

Het gebied werd zoveel mogelijk systematisch doorkruist met een zodanige route dat er wat gehoorafstand betreft geen 'dode hoeken' waren. Vanwege de hevige regenval voorafgaand aan het telseizoen was dit echter niet overal mogelijk. Sommige delen, vooral aan de noordostrand van het Greveschutven, stonden dermate blank dat een fijnmazige route niet mogelijk was. Hierdoor zullen territoria gemist zijn. Ten behoeve van Kleine Karekieten en andere zomerse rietvogels werden zgn. 'waadpaksessies' uitgevoerd.

Onderverdeling van het gebied in 3 deelgebieden.

3.2 De inventarisatie in 2024

Inventarisatiebezoeken

De kern van de inventarisatie bestond uit 9 bezoekerondes in de vroege ochtend, verdeeld over 27 inventarisatiebezoeken i.v.m. de 3 deelgebieden. Daarnaast zijn er enkele extra bezoeken gebracht voor schemervogels en (met behulp van waadpaksessies, zie eerdere rapporten voor uitleg) voor rietvogels.

Delen die niet vanaf het land toegankelijk waren zijn op die manier één keer vanaf de waterkant bezocht. Gewoonlijk werd per bezoek één deelgebied gedaan. Per deelgebied zijn er twee startpunten met specifieke looprichting, deze werden om en om gebruikt. Vogelsoorten hebben 's ochtends een zangpiek (wanneer de meeste zingen) en die is per soort anders. Met afwisselend starten wordt voorkomen dat steeds hetzelfde stukje heel vroeg in de ochtend wordt geteld ('altijd veel Merels') en een ander stukje altijd later ('altijd weinig Merels').

De gevolgde methode van karteren en interpreteren is die van het broedvogel monitoring project (BMP), ontwikkeld door Sovon. De methode bestaat uit soortspecifieke richtlijnen voor noteren en interpreteren van waarnemingen in het veld (zoals: welk gedrag wijst op een territorium) en richtlijnen voor het onderkennen van territoria (zoals: datumgrenzen en fusieafstanden).

De gegevens werden op een tablet ingevoerd in het programma Avimap waarmee na afloop van iedere telling met een druk op de knop alles naar de database van Sovon werd gestuurd. Na afloop van het telseizoen was het clusteren en interpreteren van de gegevens snel en eenvoudig omdat het Sovon programma Autocluster dat volautomatisch doet.

Bezoekintensiteit

De totale bezoekintensiteit (som van bestede tijd over alle bezoeken) was in 2024 165 uur (45 min/ ha), waarvan 17½ uur (5 min/ha) in de avonden. Een reguliere bezoekeronde (drie bezoeken samen waarbij het volledige gebied op alle soorten werd geteld) nam gemiddeld 14½ uur in beslag.

3.3 Kanttekeningen

Soorten met een lage trefkans

De kans dat territoria worden geregistreerd hangt niet alleen af van de bezoekenintensiteit maar ook van de zgn. trefkans door het jaar heen en over de dag. Sommige vogelsoorten zingen een heel korte periode van het broedseizoen (bijv. Rietzanger) en sommige zijn alleen in de schemering territoriaal (bijv. Woudaap). Ook zijn er soorten die sowieso heel weinig zingen (bijv. Waterhoen) en er zijn soorten die een heel onopvallende zang hebben (bijv. Grauwe Vliegenvanger).

De BMP-methode probeert het effect van dergelijke verschillen in trefkans op te vangen door per soort specifieke criteria te gebruiken voor het onderkennen van een territorium.

Desondanks heeft een lage trefkans een negatief effect op de vergelijkbaarheid van aantallen tussen gebieden en tussen jaren omdat toevalsfactoren naar verhouding een grotere invloed hebben.

De laatste jaren tellen ook de toenemende leeftijd van de inventariseerders en de daarmee bij sommigen afnemende capaciteiten van het gehoor mee. Vooral soorten die hoge geluiden produceren, zoals Grauwe Vliegenvanger en Appelvink, zullen in toenemende mate worden gemist. We hebben dit proberen te 'compenseren' door gegevens van EcoResult van deze soorten mee te nemen in de clustering van territoria. Dit heeft geleid tot extra territoria ten opzichte van onze eigen gegevens.

Soorten met grote territoria

Bepaalde soorten hebben in de broedtijd een groot leefgebied en zijn binnen zo'n gebied heel mobiel. Het kan dan heel makkelijk gebeuren dat zo'n soort (bijv. IJsvogel) aan het begin van een bezoek op locatie x wordt gezien of gehoord, en later in de ochtend 100 meter verder op locatie y. Hoe interpreteer je dit als teller? Zijn het twee verschillende of is het toch dezelfde? Die keuze kan veel invloed hebben op het aantal territoria dat door het programma Autocluster wordt berekend. En

als zo'n soort in het gebied ook nog eens schaars is, zoals bij Roerdomp, Nijlgans, Zwarte Specht, IJsvogel en Gaai, dan is het effect naar verhouding groot. We hebben door kritisch te zijn geprobeerd het aantal fouten te minimaliseren.

Soorten die zich bij verstoring makkelijk verplaatsen

Tijdens het inventariseren is het niet te voorkomen dat sommige vogels worden verstoord, opvliegen en vervolgens elders (binnen of buiten het inventarisatiegebied) neerstrijken. Met name bij ganzen en eenden gebeurt dat makkelijk. Hierdoor is het moeilijk om een goed beeld van de werkelijke aantallen te krijgen. In sommige jaren hielden we daarom simultaantellingen van ganzen en eenden, maar in 2023 is dat niet gedaan.

Locatie van stippen

Binnen een verzameling waarnemingen die door Autocluster tot één territorium worden gerekend, plaatst Autocluster de territoriumstip ('de stip op de kaart') op de waarneming met de hoogste broedcode. Als er twee of meer waarnemingen zijn met de hoogste broedcode, dan wordt de laatste waarneming gebruikt. De stip staat dus niet in het midden van alle waarnemingen die tot het territorium worden gerekend, en ook niet per se op de plek waar het nest zich waarschijnlijk bevindt. De stip staat bij nestindicatieve waarnemingen uiteraard wel op de juiste plek. Bij zangvogels met kleine territoria maakt dit alles weinig uit, maar bij vogels met grote territoria kunnen verspreidingskaarten vragen oproepen. Bijv. als twee stippen van een soort vlakbij elkaar staan terwijl je dat niet verwacht, of als de stip op een plek staat die als nestplaats ongeschikt is. Houd er dan rekening mee dat dit kan komen door de manier van toewijzen van de stip door Autocluster.

Overzicht van de inventarisatiebezoeken in 2024. De 9 bezoekrondes waarbij het volledige deelgebied op alle soorten zijn geteld, zijn afwisselend groen en roze gekleurd. Bij deelgebieden: X = volledige deelgebied geteld, g = gedeelte van deelgebied geteld.

Datum	Tijd van de dag		Tijdbesteding (uu:mm)	Deelgebied			Alle soorten	Selectie van soorten	Weer
	van	t/m		1	2	3			
3-3	6:26	10:37	04:11	X			X		redelijk
5-3	6:25	11:04	04:39		X		X		redelijk
7-3	8:23	9:34	01:11		X		X		goed
9-3	6:04	10:49	04:45			X	X		goed
20-3	5:54	10:35	04:41		X		X		goed
	6:15	10:03	03:48			X	X		goed
27-3	5:48	10:25	04:37	X			X		
5-4	6:34	10:34	04:00	X			X		redelijk
6-4	6:17	8:13	01:56		X		X		
	6:33	11:47	05:14			X	X		
13-4	6:00	10:24	04:24		X		X		goed
14-4	6:13	11:31	05:18			X	X		goed
17-4	5:45	11:17	05:32	X			X		redelijk
23-4	6:00	11:33	05:33		X		X		goed
25-4	20:45	22:24	01:39	X	g			rallen	
27-4	5:41	11:20	05:39	X			X		
	5:49	12:27	06:38			X	X		
30-4	12:41	13:31	00:50			g		check Grote Zilverreiger	goed
	19:54	21:46	01:52			g		check Grote Zilverreiger	
4-5	6:07	11:10	05:03		X		X		
5-5	5:37	10:47	05:10	X			X		goed
8-5	9:30	11:35	02:05	g				schaarsere soorten	
9-5	5:25	10:41	05:16			X	X		
12-5	21:03	22:42	01:39	X				schemervogels	goed
13-5	19:29	20:57	01:28		g	g		schemervogels	goed
	20:42	22:13	01:31	g				schemervogels	goed
	21:10	22:34	01:24	g				schemervogels	goed
14-5	5:10	9:34	04:24		X		X		goed
16-5	20:39	21:53	01:14	g				schemervogels	goed
17-5	5:14	10:34	05:20			X	X		
18-5	5:12	10:24	05:12	X			X		
26-5	4:52	11:02	06:10	X			X		goed
	5:05	9:27	04:22		X		X		goed
28-5	5:02	8:12	03:10			X	X		goed
29-5	20:32	23:15	02:43	g	g			schemervogels	
5-6	5:32	9:59	04:27			g		waadpaksessie	
7-6	4:35	8:43	04:08			X	X		goed
8-6	4:52	9:30	04:38		X		X		
9-6	4:51	10:22	05:31	X			X		
11-6	21:45	23:00	01:15			g		schemervogels	goed
12-6	5:08	12:29	07:21		g			waadpaksessie	
13-6	21:44	23:02	01:18	g				schemervogels	goed
4-7	21:47	23:16	01:29	g	g			schemervogels	goed
16-7	11:21	13:30	02:09	g	g			eenden (jongen)	
			164:54						

Van EcoResult zijn de gegevens van Appelvink, Bosrietzanger, Grauwe Vliegenvanger, Kleine Bonte Specht, Wielewaal en Woudaap meegenomen in de clustering. Deze soorten werden vastgesteld op een of meer van de volgende data: 19-3, 21-3, 12-4, 18-4, 1-5, 21-5, 24-5 en 28-6.

4. RESULTATEN VAN DE INVENTARISATIE

4.1 Broedvogels

De gegevens van alle soorten en aantallen die in de zeven jaren zijn geregistreerd, zijn te

vinden in onderstaande tabel en op de verspreidingskaartjes daarna.

Aantal territoria in de zeven jaren dat alle soorten werden geteld.

Soort	2005	2008	2012	2015	2018	2021	2024
Grote Canadese Gans	0	0	1	1	3	2	7
Grauwe Gans	9	18	17	25	87	42	64
Knobbelzwaan	12	8	8	9	14	7	7
Nijlgans	2	2	2	2	5	3	5
Bergeend	0	0	0	0	0	1	0
Zomertaling	2	0	1	2	2	2	1
Slobeend	3	4	2	17	8	2	0
Krakeend	34	46	24	56	38	37	9
Wilde Eend	25	27	8	18	19	22	18
Wintertaling	1	2	3	5	3	2	3
Tafeleend	54	29	28	31	26	30	18
Kuifeend	50	39	67	67	36	41	19
Nachtzwaluw	1	1	1	4	4	3	2
Koekoek	9	8	9	11	7	6	6
Holenduif	5	8	14	10	12	16	13
Houtduif	13	24	18	11	9	24	17
Zomertortel	0	0	0	1	0	0	0
Waterral	16	12	11	15	15	15	13
Waterhoen	3	11	4	6	10	4	5
Meerkoet	90	53	56	73	62	47	23
Dodaars	23	18	14	13	17	12	3
Fuut	17	15	13	7	9	8	10
Geoorde Fuut	5	6	3	1	1	0	1
Kievit	2	3	0	6	2	3	0
Kleine Plevier	0	0	0	2	1	0	0
Wulp	1	0	0	0	0	0	0
Houtsnip	0	0	3	3	2	2	4
Ooievaar	0	0	0	0	0	1	0
Roerdomp	3	2	4	3	5	6	7
Woudaap	0	0	1	1	3	1	3
Blauwe Reiger	0	0	0	0	2	1	3
Wespendief	1	1	1	0	0	1	1
Sperwer	0	0	0	1	0	0	1
Havik	2	2	2	1	1	1	1
Bruine Kiekendief	1	1	0	0	0	0	0
Zwarte Wouw	0	0	1	1	1	1	0
Buizerd	2	1	2	2	3	2	4
Bosuil	8	5	5	6	3	0	2
IJsvogel	3	2	2	3	4	2	1
Draaihals	0	0	0	0	0	1	1
Middelste Bonte Specht	0	0	1	1	3	2	2
Kleine Bonte Specht	7	10	10	6	10	11	9

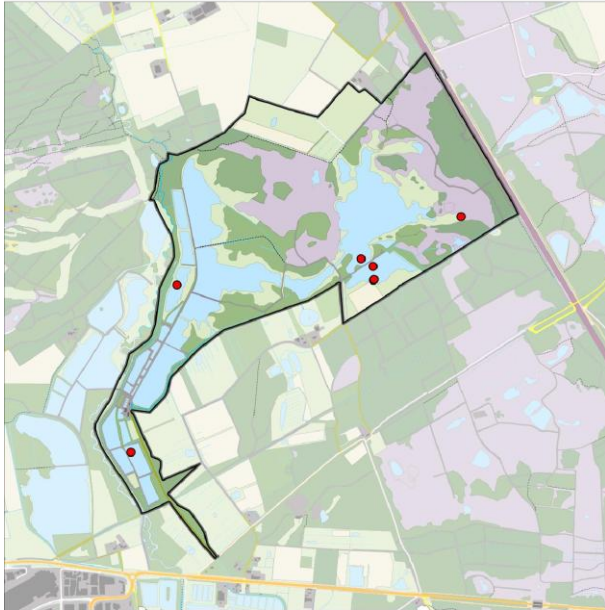
Soort	2005	2008	2012	2015	2018	2021	2024
Grote Bonte Specht	21	24	23	30	30	19	17
Zwarte Specht	4	3	5	5	5	4	4
Groene Specht	4	2	2	3	3	3	4
Boomvalk	0	1	1	0	2	2	1
Grauwe Klauwier	0	0	0	0	0	1	1
Wielewaal	3	3	2	2	5	3	1
Gaai	11	6	8	10	10	10	9
Ekster	0	0	0	0	1	0	0
Kauw	0	1	0	0	0	0	1
Zwarte Kraai	10	12	12	11	12	10	8
Raaf	0	0	0	0	0	0	1
Zwarte Mees	15	14	16	10	4	4	1
Kuifmees	21	22	27	19	16	15	12
Matkop	16	11	11	9	11	13	8
Pimpelmees	34	42	45	34	40	35	43
Koolmees	65	56	60	58	53	64	52
Boomleeuwerik	0	1	2	1	5	8	9
Veldleeuwerik	0	0	0	0	0	2	0
Cetti's Zanger	0	0	0	0	0	7	15
Staartmees	11	12	11	11	10	10	7
Fitis	105	78	87	95	54	50	49
Tjiftjaf	56	73	96	83	54	66	84
Grote Karekiet	0	0	0	0	0	0	1
Rietzanger	0	0	0	0	1	2	1
Kleine Karekiet	245	181	201	177	143	188	113
Bosrietzanger	1	8	6	7	7	3	3
Spotvogel	0	0	2	0	0	0	0
Snor	0	0	1	0	0	0	0
Sprinkhaanzanger	4	1	4	3	0	0	1
Zwartkop	54	64	74	71	69	59	60
Tuinfluiter	26	47	27	32	31	38	42
Grasmus	0	1	9	6	7	10	7
Goudhaan	22	26	22	22	13	5	8
Winterkoning	110	117	78	107	88	65	66
Boomklever	4	6	6	12	10	16	14
Boomkruiper	36	40	34	48	49	49	48
Spreeuw	32	40	38	45	28	27	27
Zanglijster	19	16	16	15	15	22	26
Grote Lijster	3	4	5	3	0	1	1
Merel	35	44	46	42	45	43	41
Roodborst	63	53	41	58	39	36	53
Blauwborst	11	4	14	11	9	17	19
Grauwe Vliegenvanger	1	3	3	7	13	3	3
Bonte Vliegenvanger	1	4	0	1	14	9	9
Zwarte Roodstaart	0	0	0	0	0	0	1
Gekraagde Roodstaart	4	10	16	13	5	14	13
Roodborsttapuit	3	2	6	11	5	7	10
Heggenmus	13	20	2	11	4	6	0
Grote Gele Kwikstaart	1	1	0	0	1	0	0
Witte Kwikstaart	3	6	2	6	3	4	4

Soort	2005	2008	2012	2015	2018	2021	2024
Graspieper	1	0	0	0	0	0	0
Boompieper	18	24	25	23	17	24	24
Vink	65	90	85	62	67	65	67
Appelvink	0	0	0	3	1	1	7
Goudvink	0	0	3	3	3	7	5
Groenling	3	4	8	12	6	6	1
Kneu	0	0	0	1	3	2	0
Kruisbek	0	0	0	0	1	0	0
Putter	0	0	0	1	0	3	1
Geelgors	1	1	2	4	6	9	9
Rietgors	29	25	26	18	27	17	20
Aantal territoria	1588	1561	1546	1637	1472	1445	1315
Aantal soorten	72	73	77	81	82	85	85

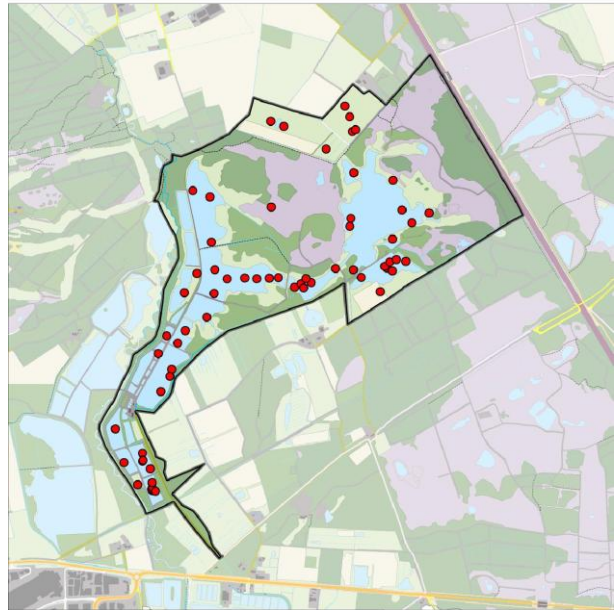

Man Wespendief patrouilleert boven het gebied, 26 mei 2024.

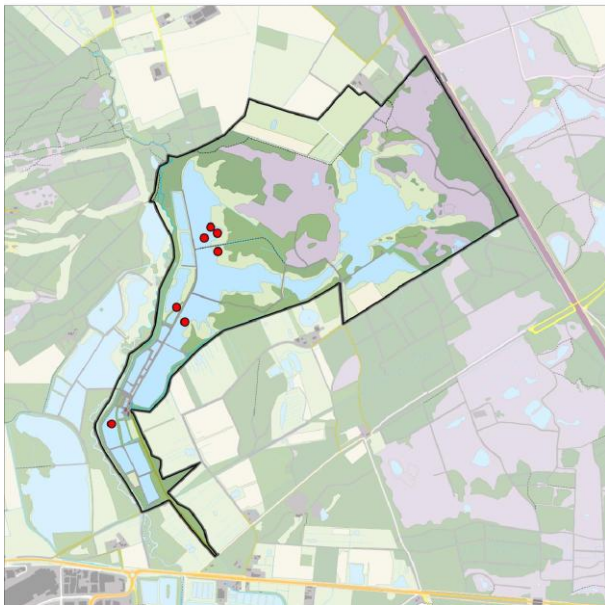
Grote Canadese Gans 7 territoria

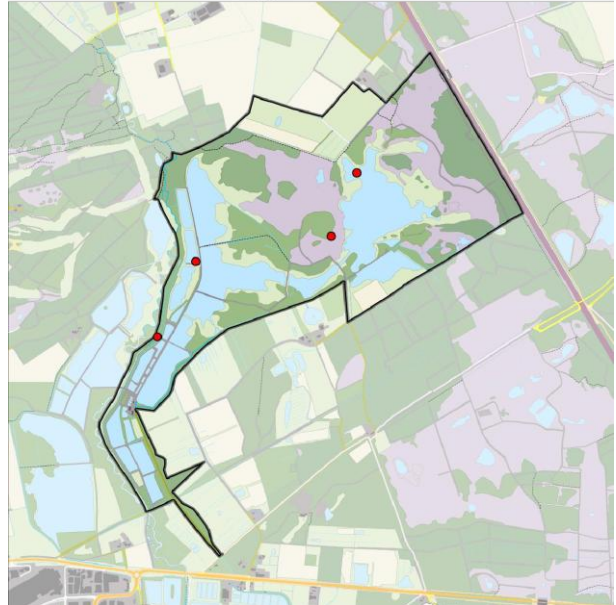
Grauwe Gans 64 territoria

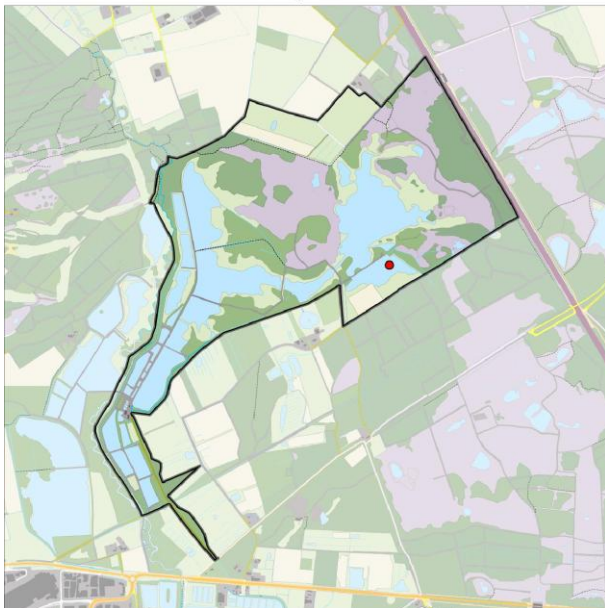
Knobbelzwaan 7 territoria

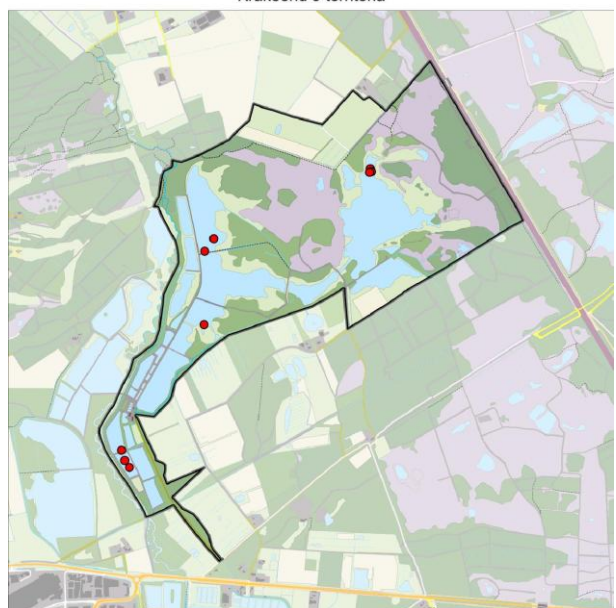
Nijlgans 4 territoria

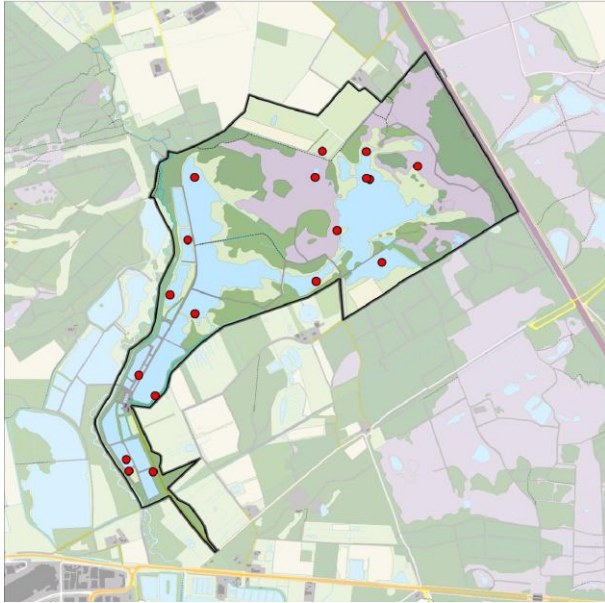
Zomertaling 1 territorium

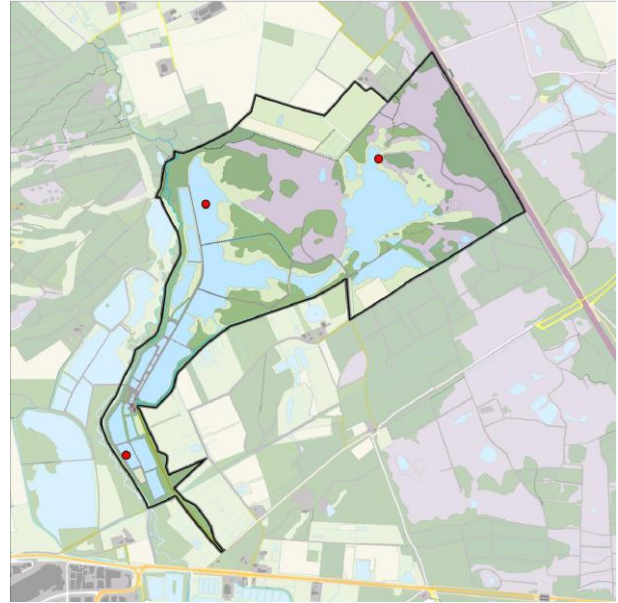
Krakeend 9 territoria

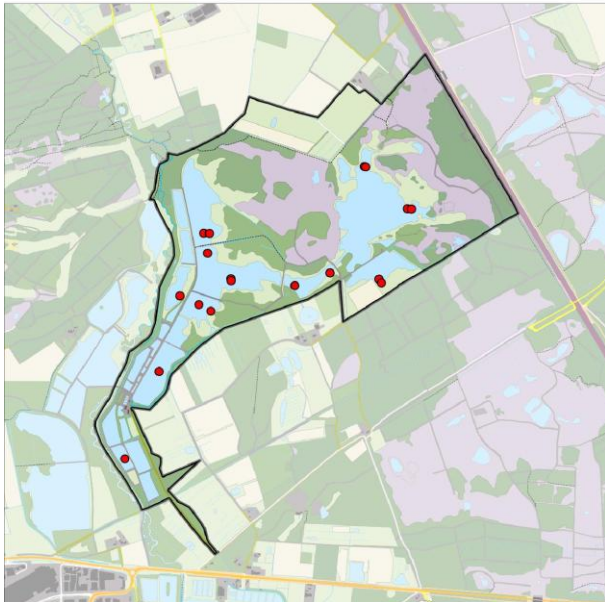
Wilde Eend 18 territoria

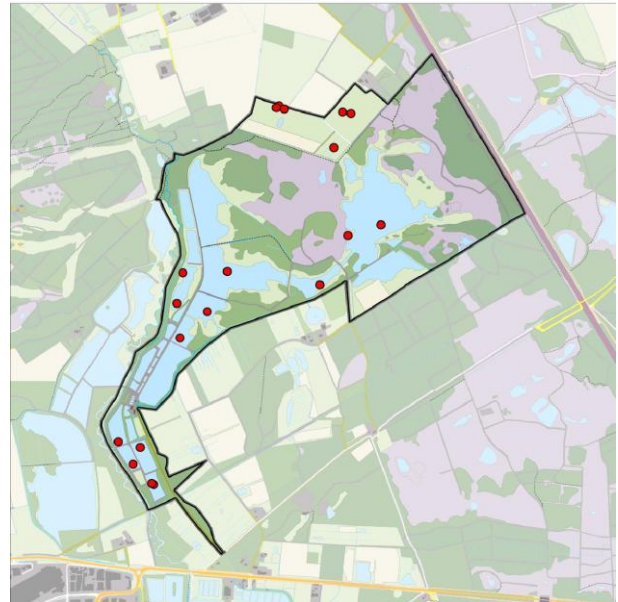
Wintertaling 3 territoria

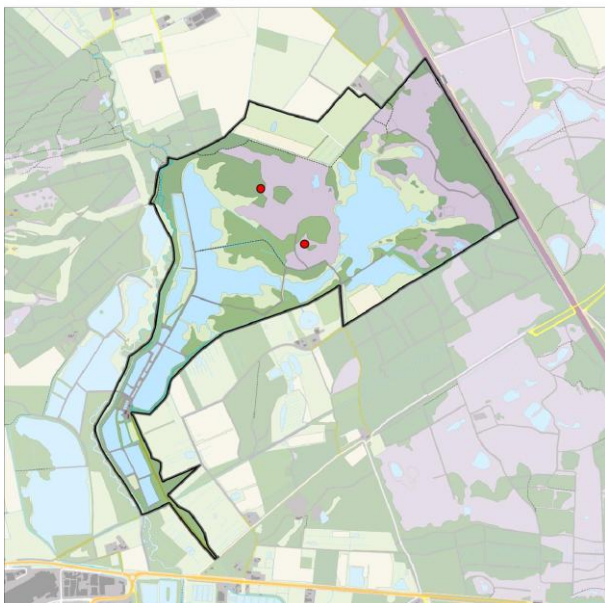
Tafeleend 18 territoria

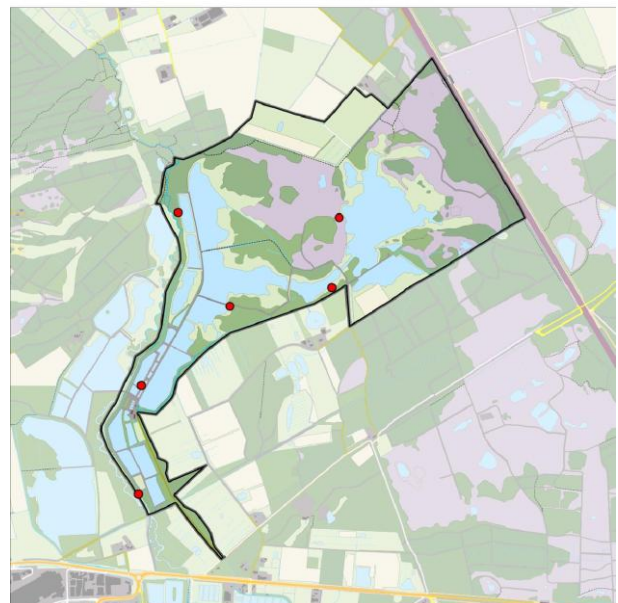
Kuifeend 19 territoria

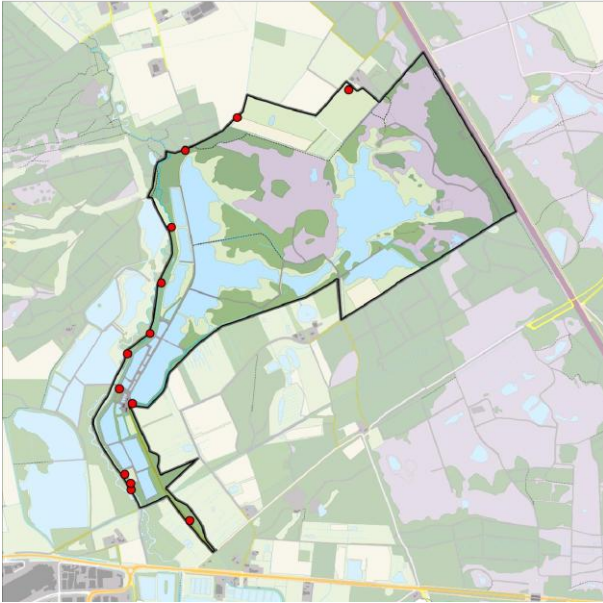
Nachtzwaluw 2 territoria

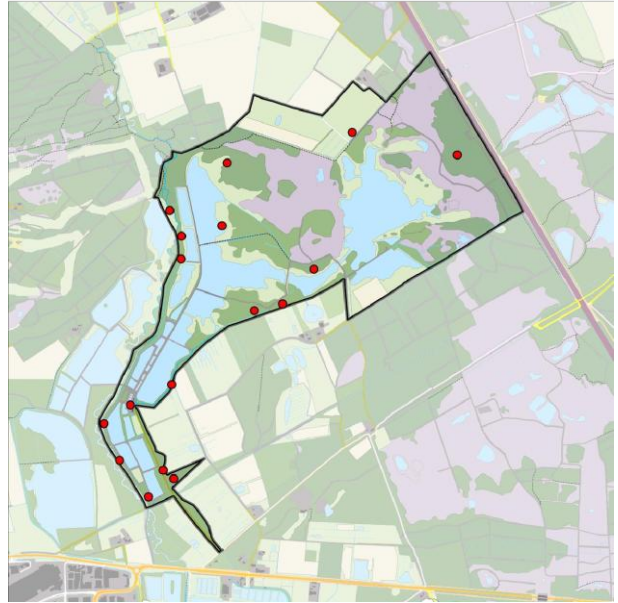
Koekoek 6 territoria

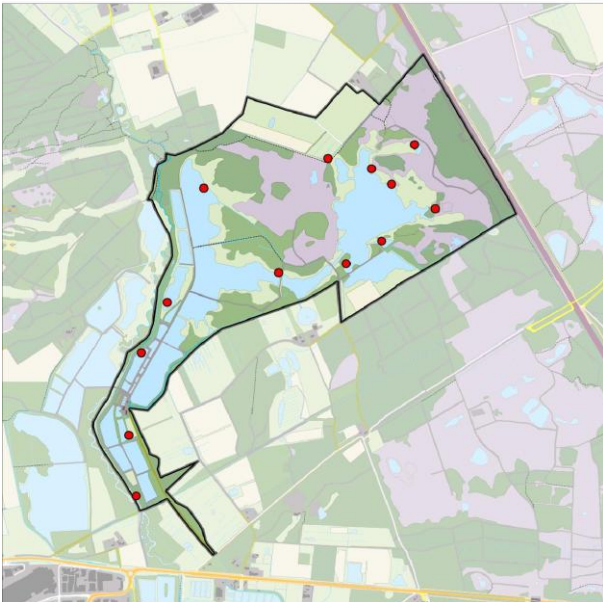
Holenduif 13 territoria

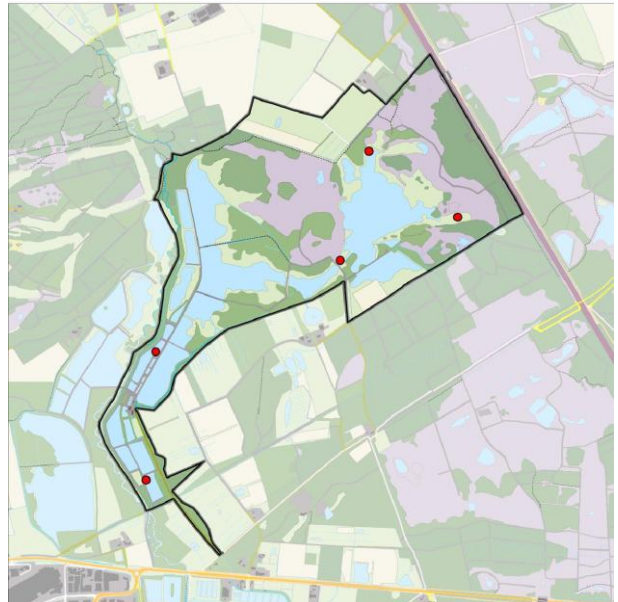
Houtduif 17 territoria

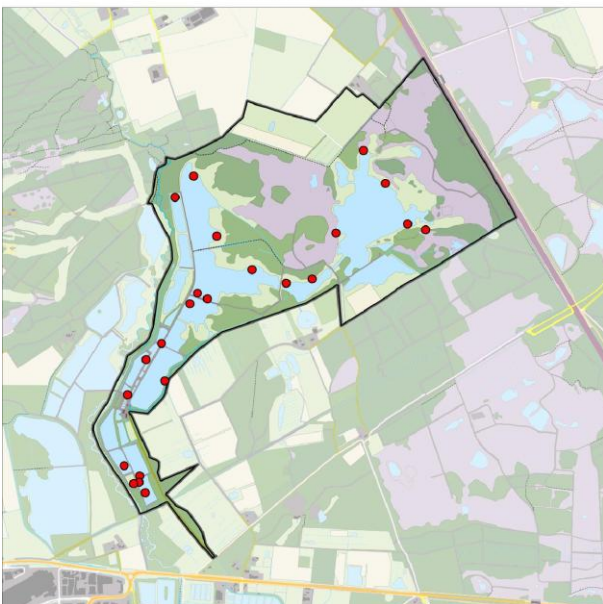
Waterral 13 territoria

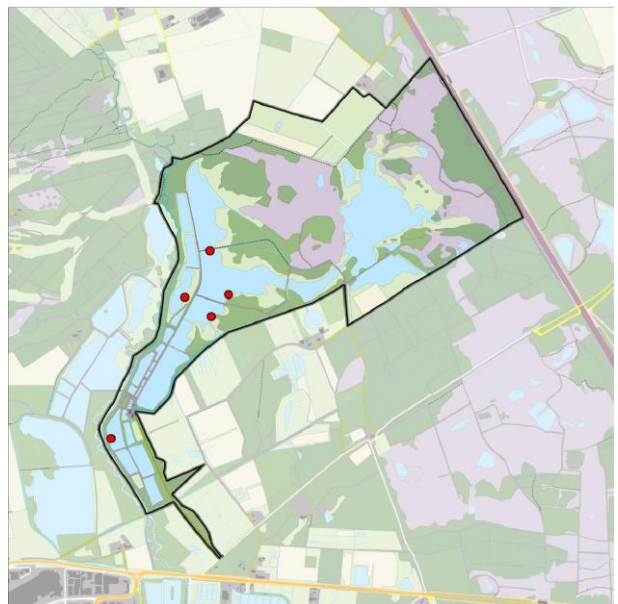
Waterhoen 5 territoria

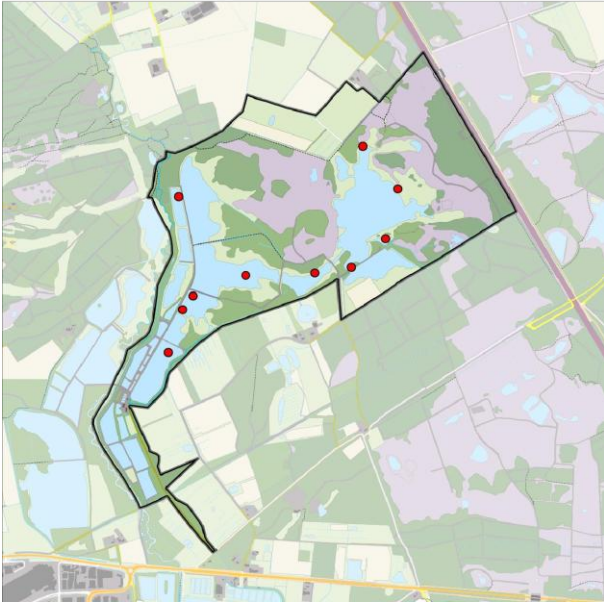
Meerkoet 23 territoria

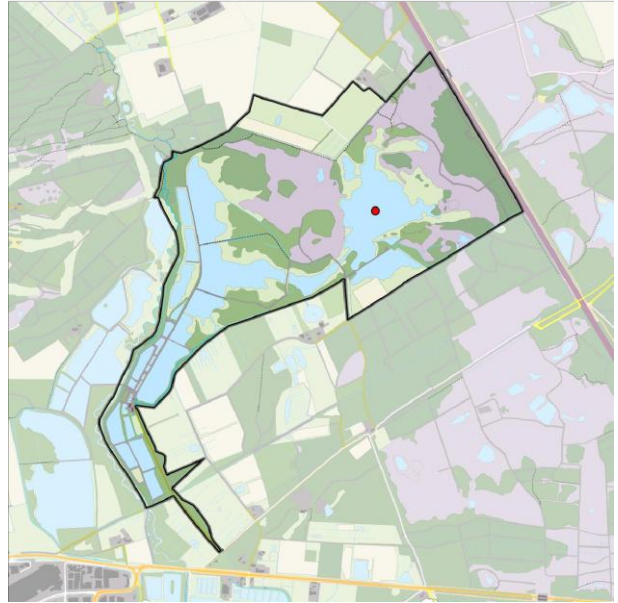
Dodaars 5 territoria

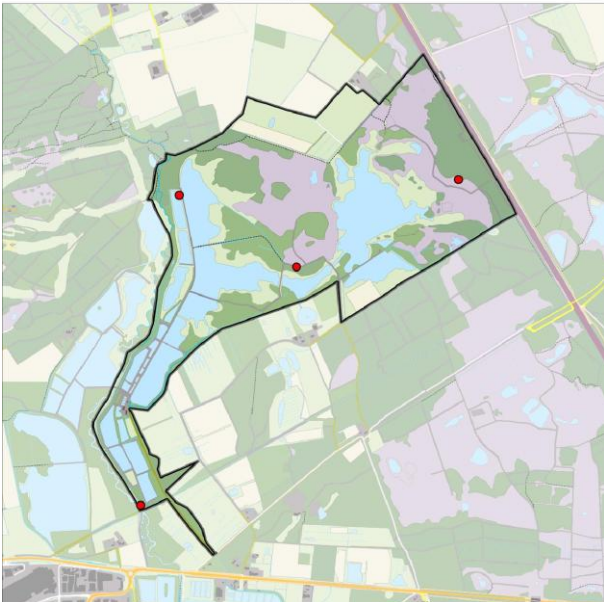
Fuut 10 territoria

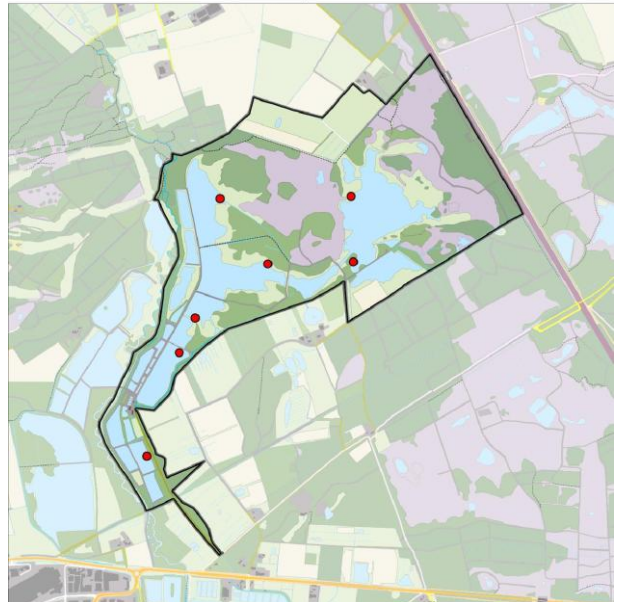
Georde Fuut 1 territorium

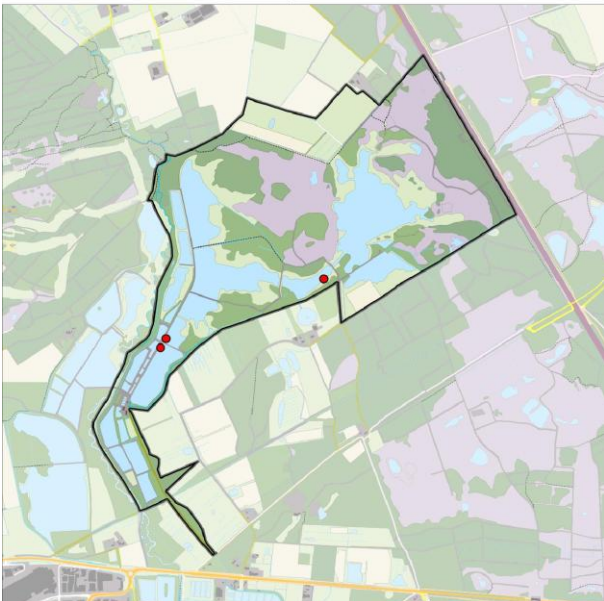
Houtsnip 4 territoria

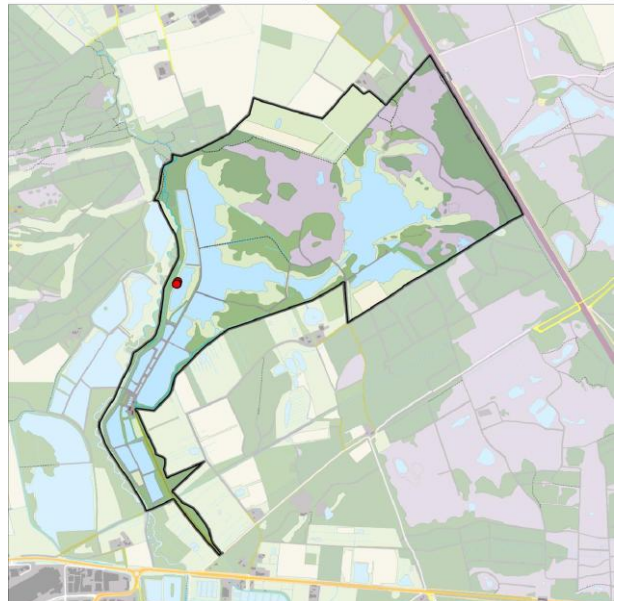
Roerdomp 7 territoria

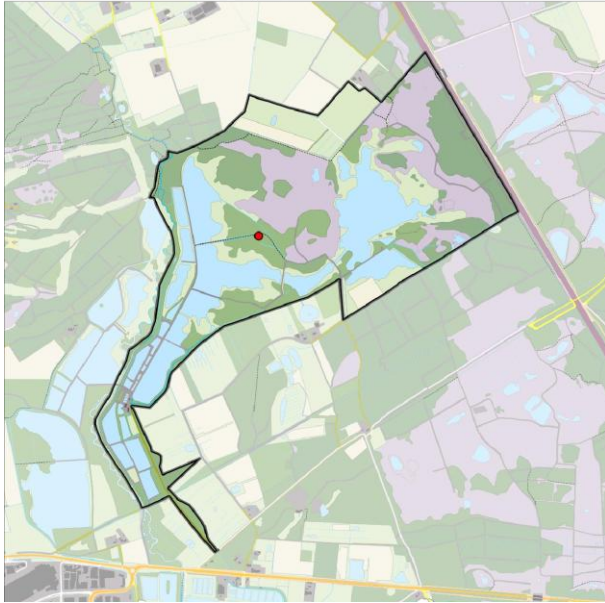
Woudaap 3 territoria

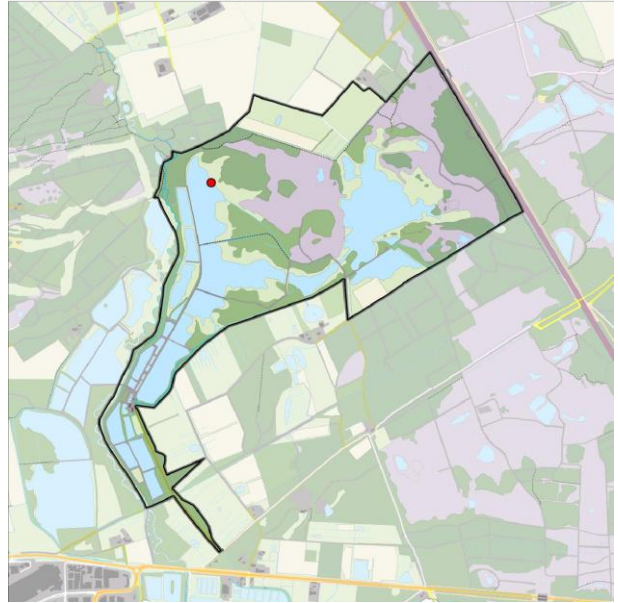
Blauwe Reiger 3 territoria

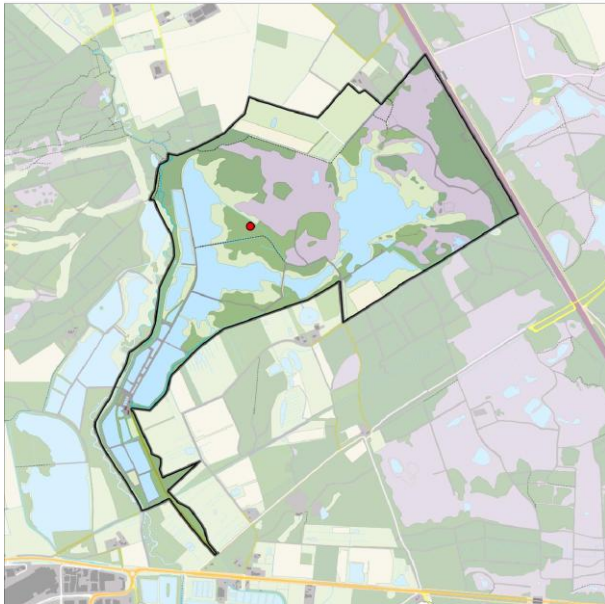
Wespendief 1 territorium

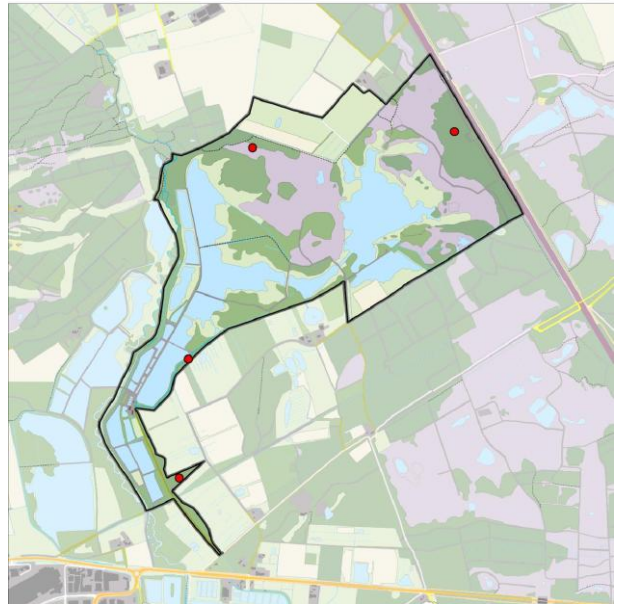
Sperwer 1 territorium

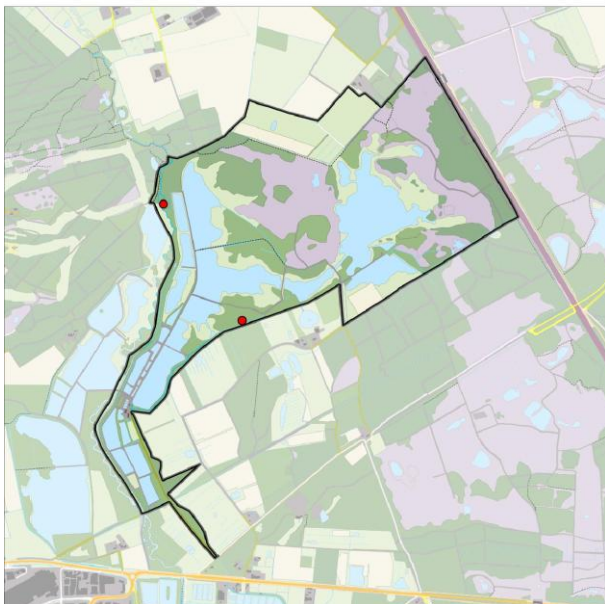
Havik 1 territorium

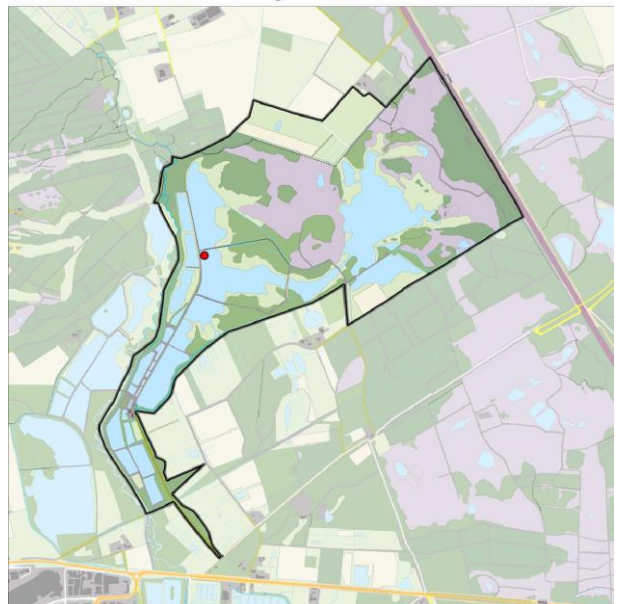
Buizerd 4 territoria

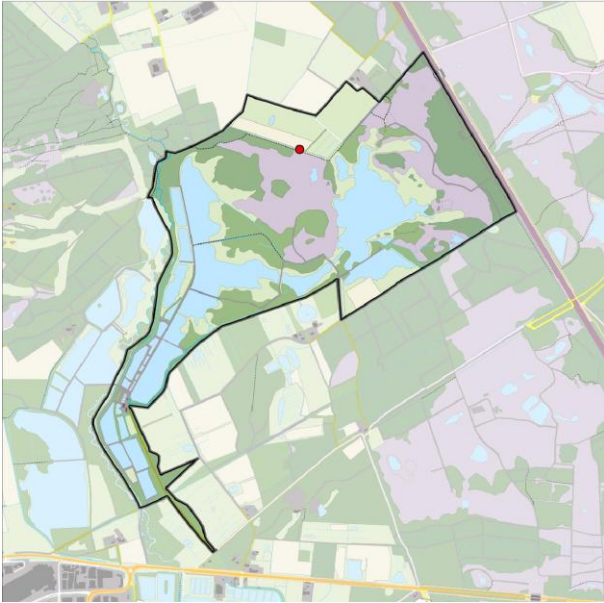
Bosuil 2 territoria

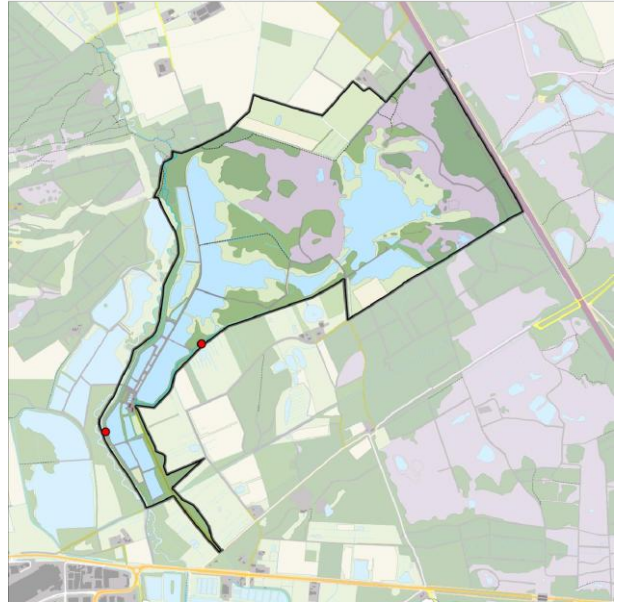
IJsvogel 1 territorium

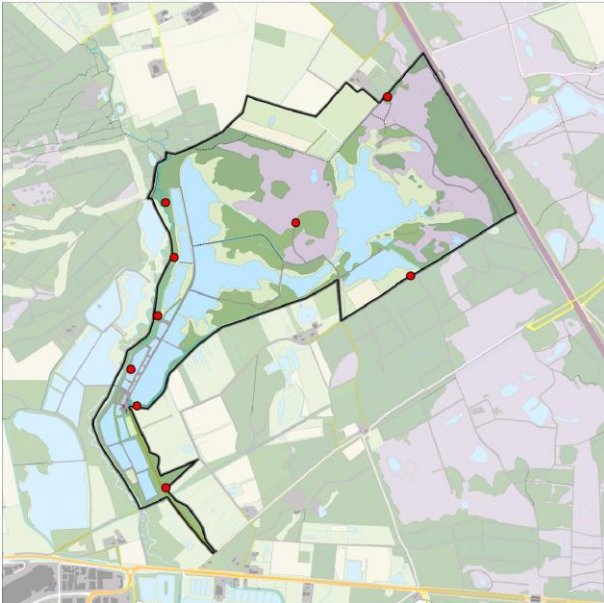
Draaihals 1 territorium

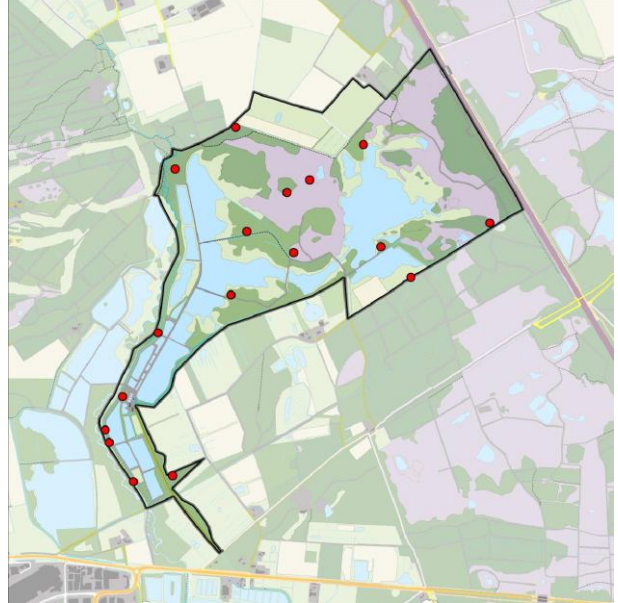
Middelste Bonte Specht 2 territoria

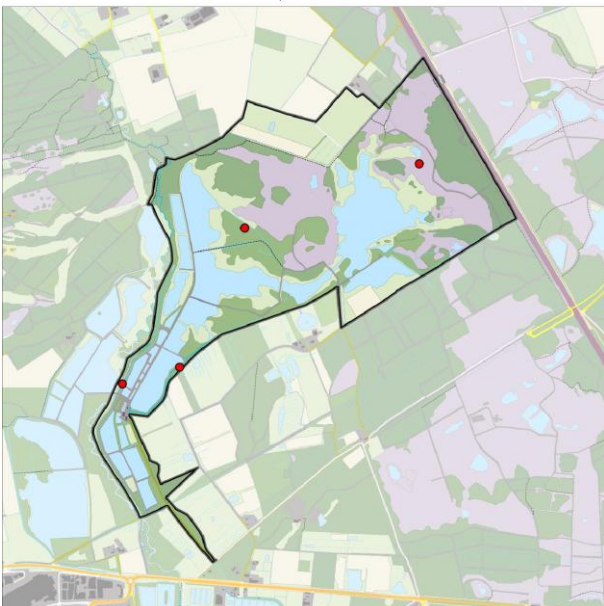
Kleine Bonte Specht 9 territoria

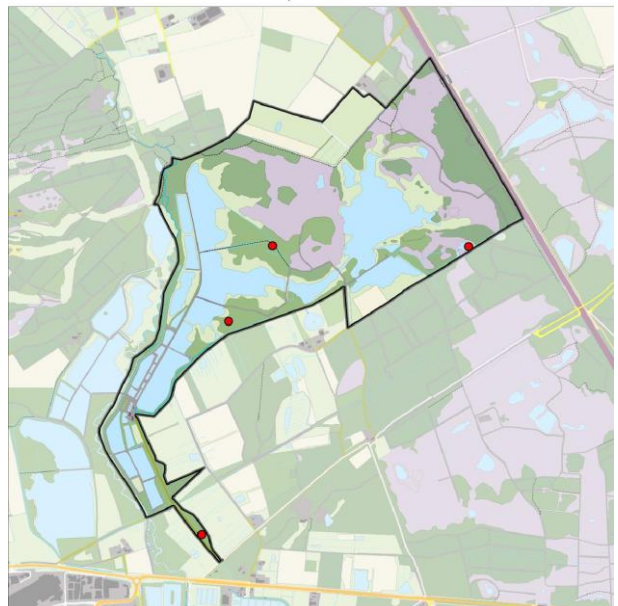
Grote Bonte Specht 17 territoria

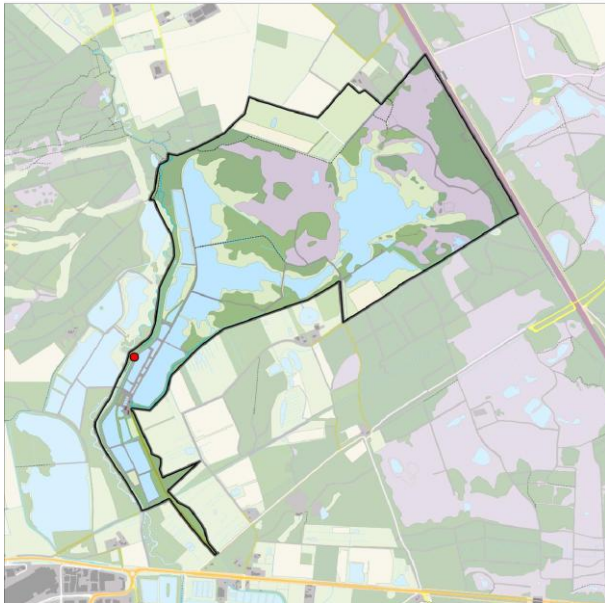
Zwarte Specht 4 territoria

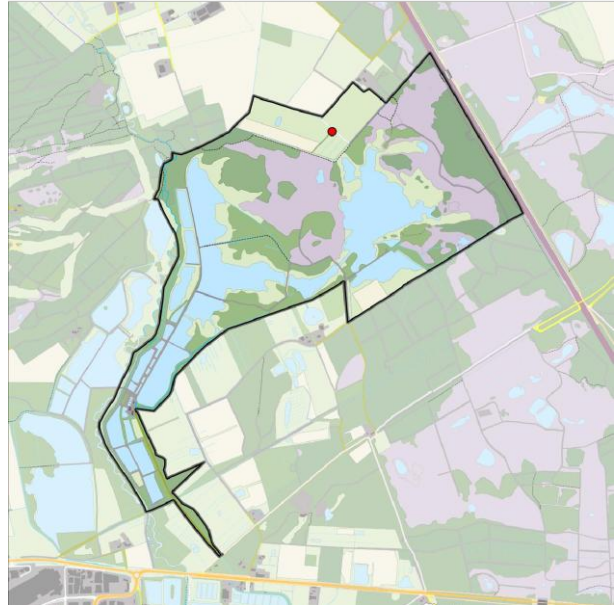
Groene Specht 4 territoria

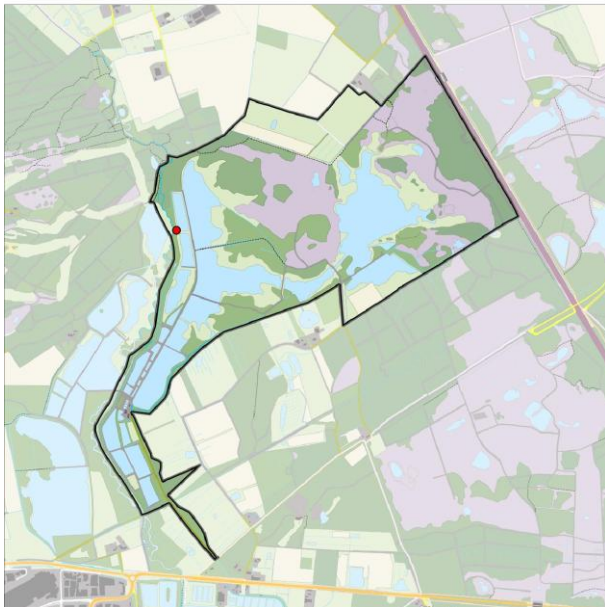
Boomvalk 1 territorium

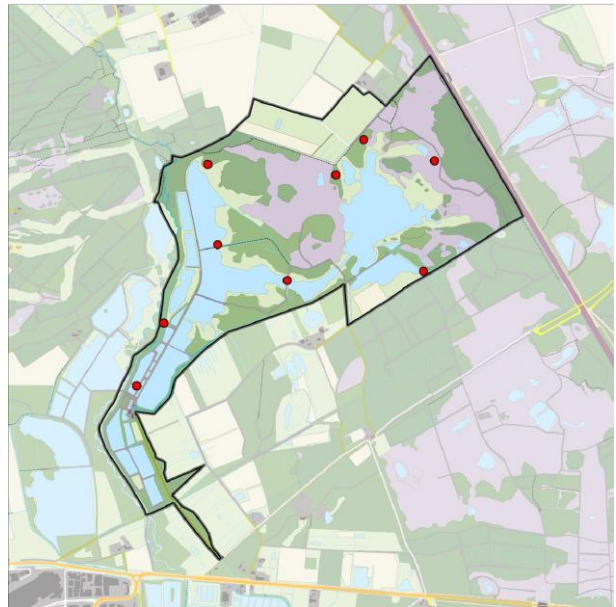
Grauwe Klauwier 1 territorium

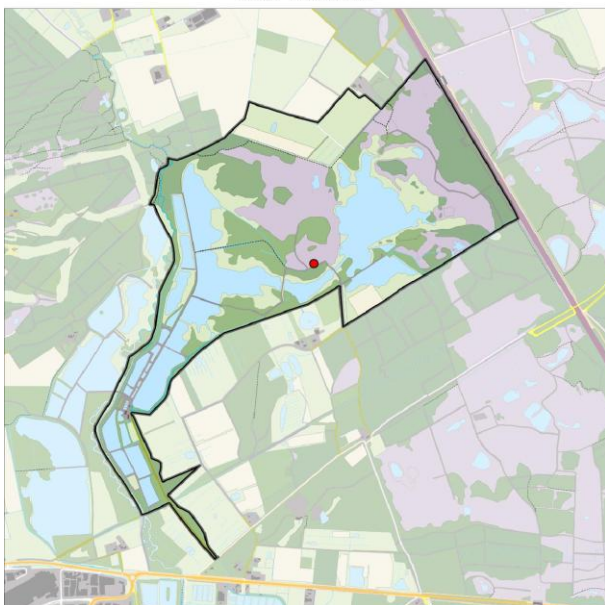
Wielewaal 1 territorium

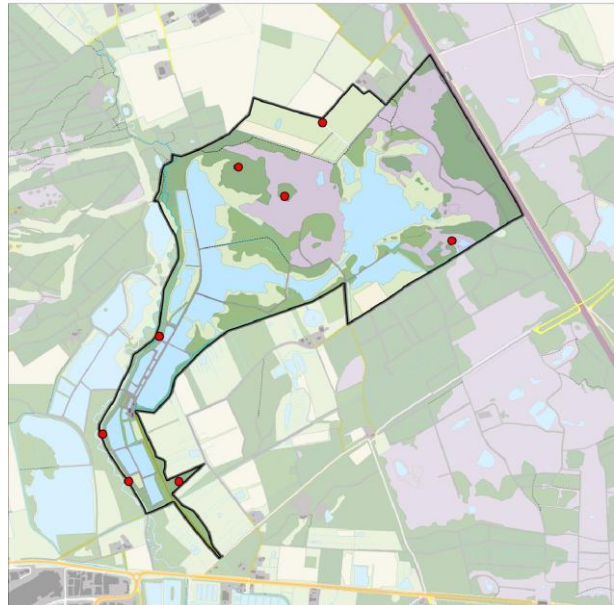
Gaai 9 territoria

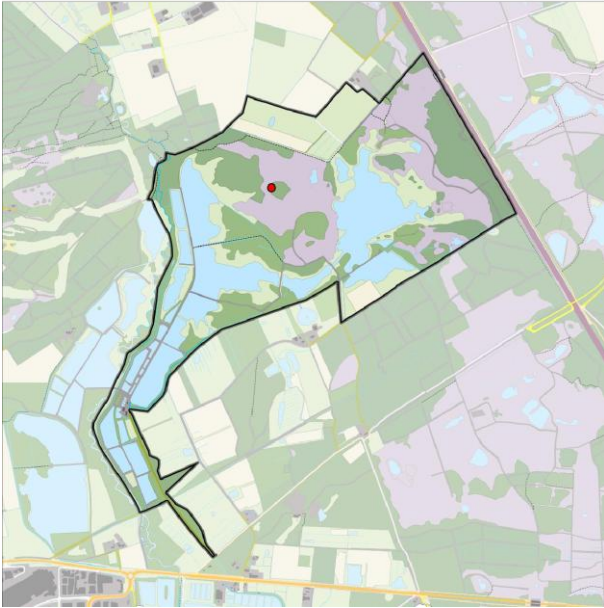
Kauw 1 territorium

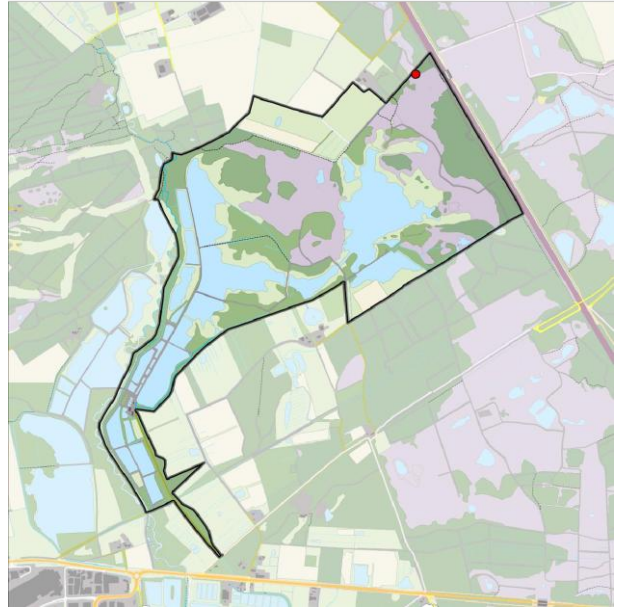
Zwarte Kraai 8 territoria

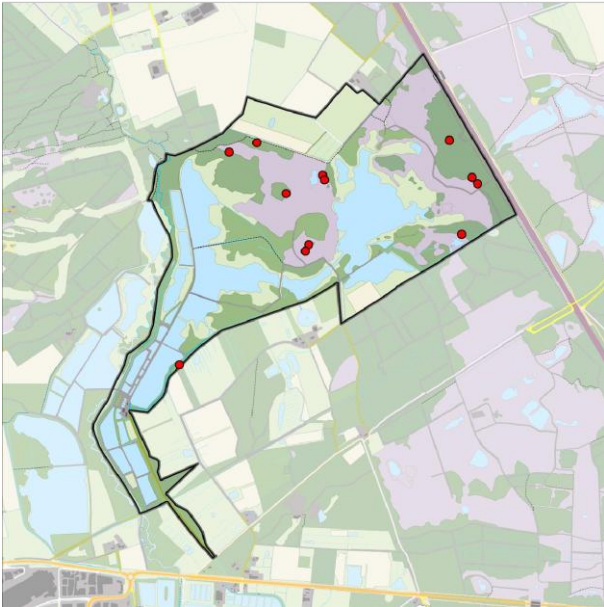
Raaf 1 territorium

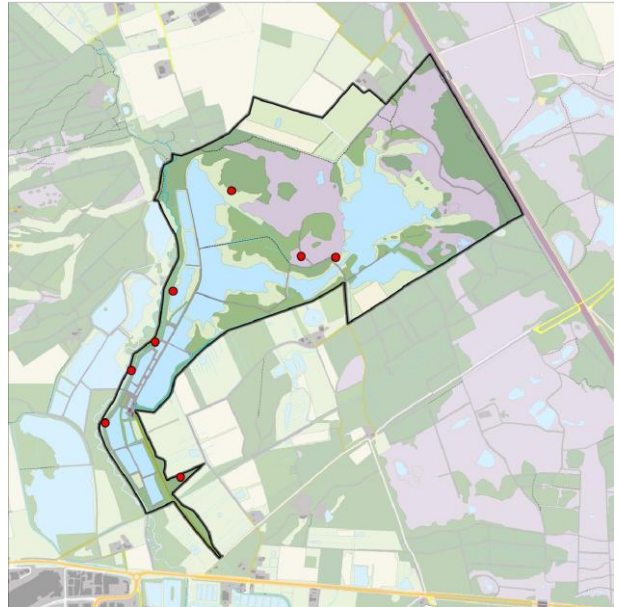
Zwarte Mees 1 territorium

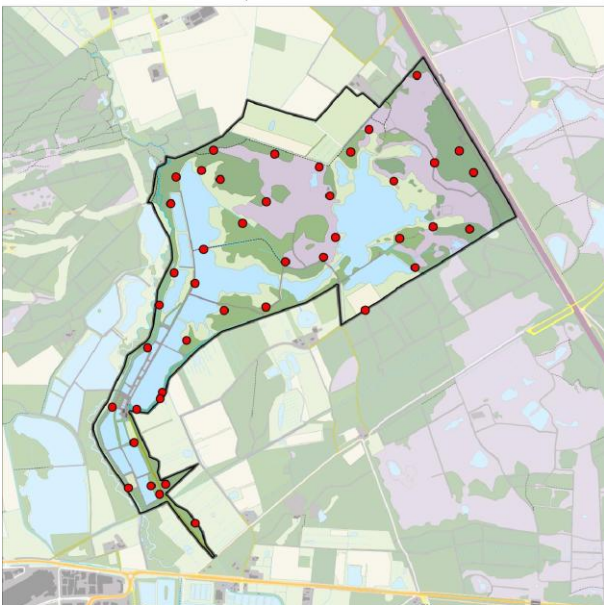
Kuifmees 12 territoria

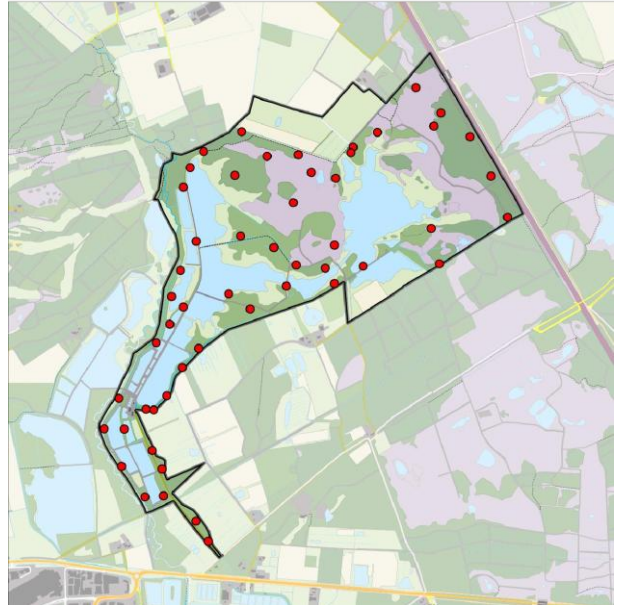
Matkop 8 territoria

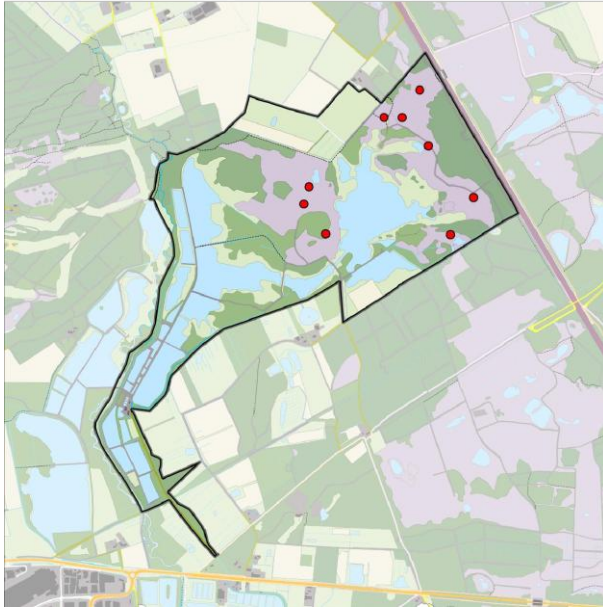
Pimpelmees 43 territoria

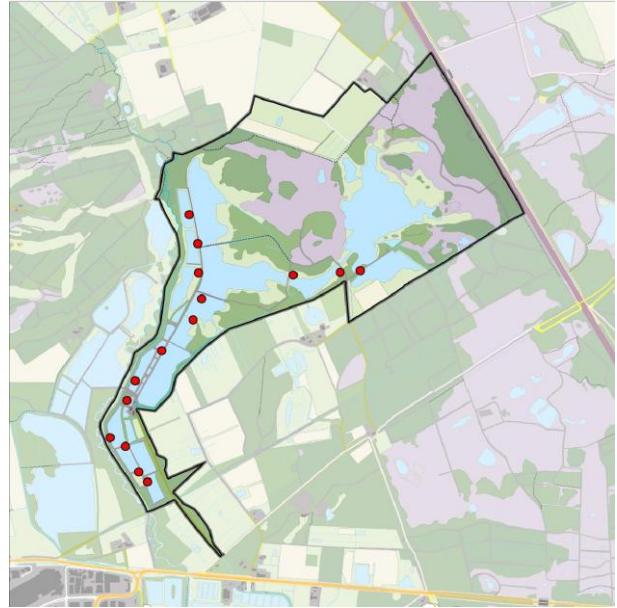
Koolmees 52 territoria

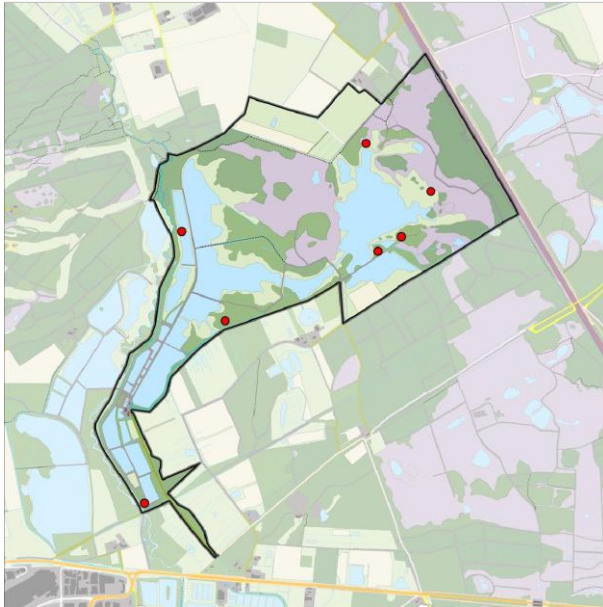
Boomleeuwerik 9 territoria

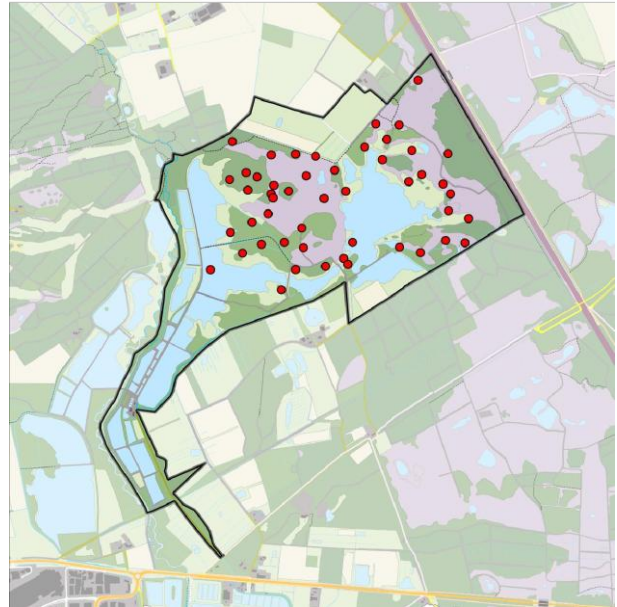
Cetti's Zanger 15 territoria

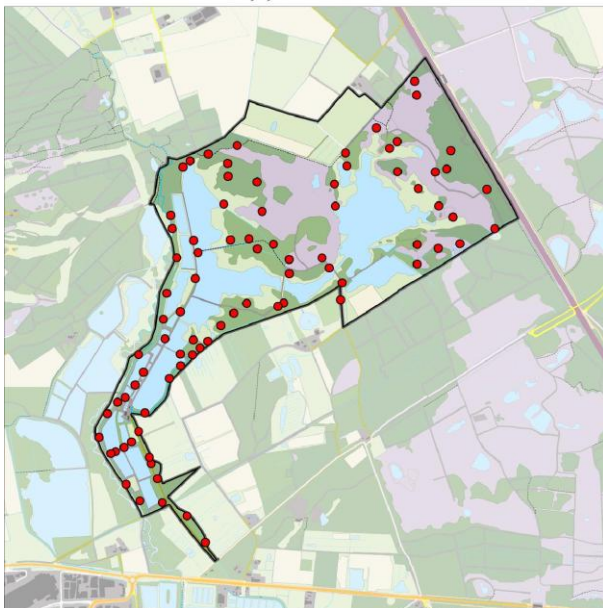
Startmees 7 territoria

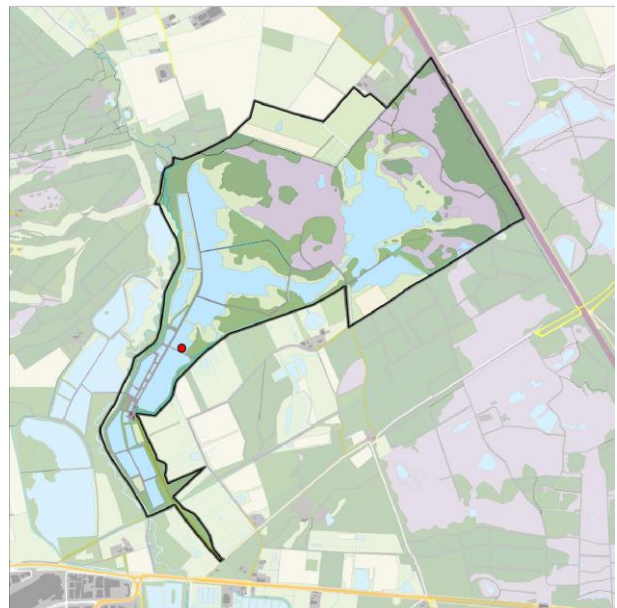
Fitis 49 territoria

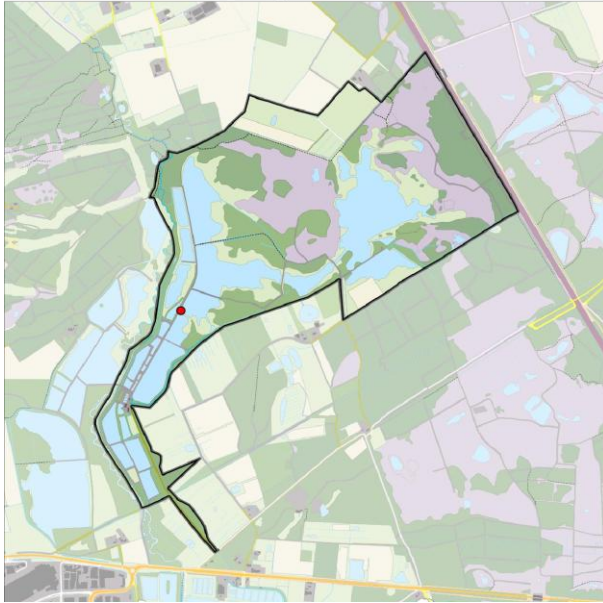
Tjiftjaf 84 territoria

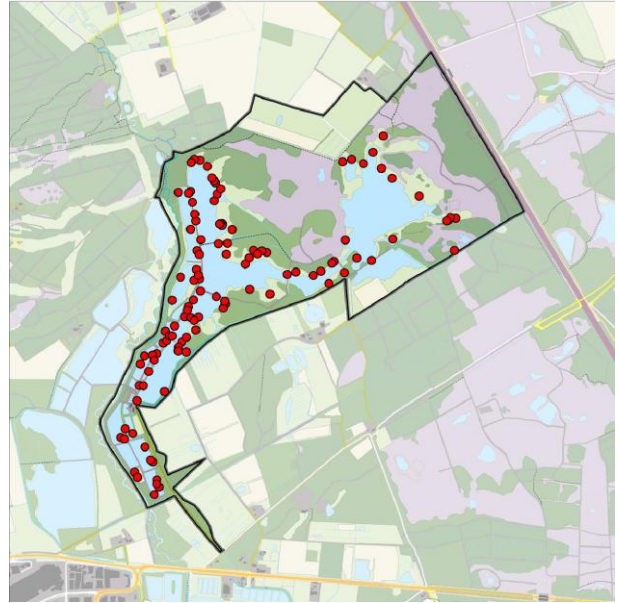
Grote Karekiet 1 territorium

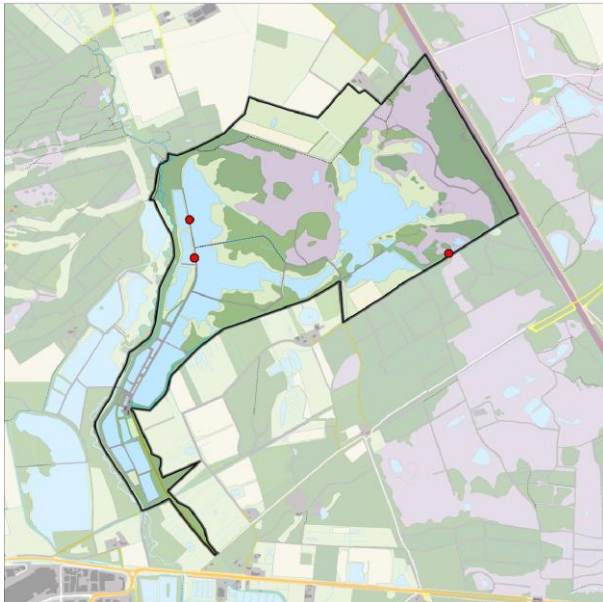
Rietzanger 1 territorium

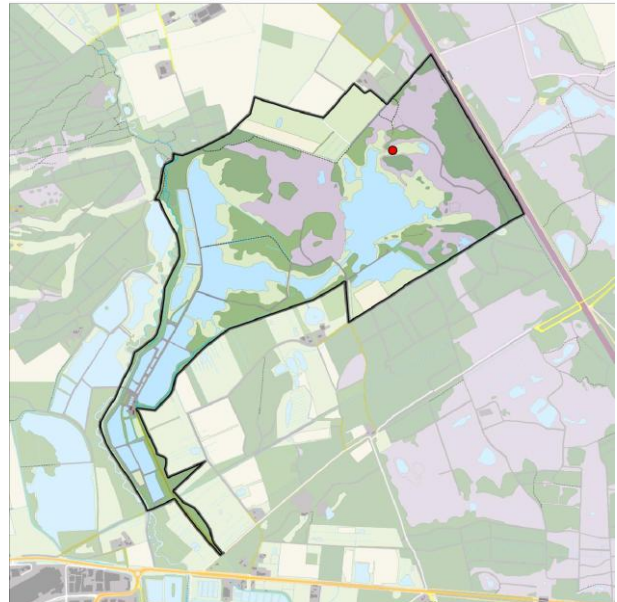
Kleine Karekiet 113 territoria

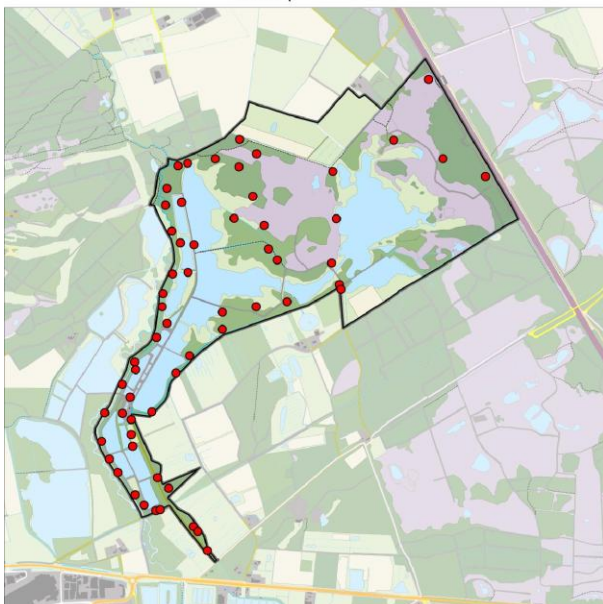
Bosrietzanger 3 territoria

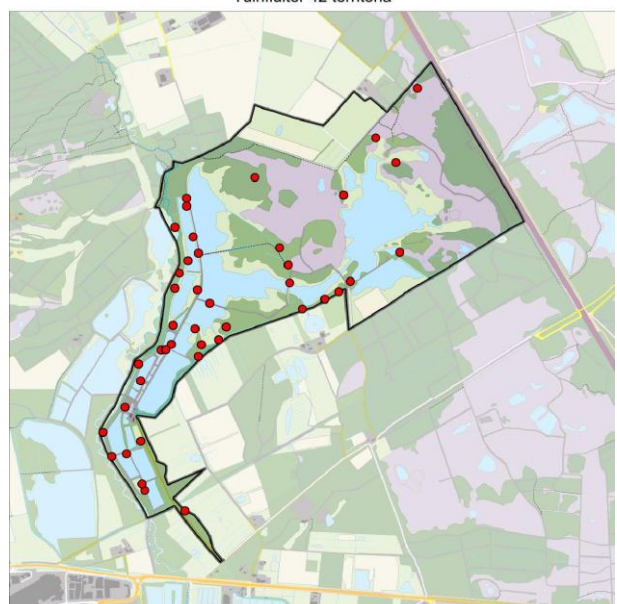
Sprinkhaanzanger 1 territorium

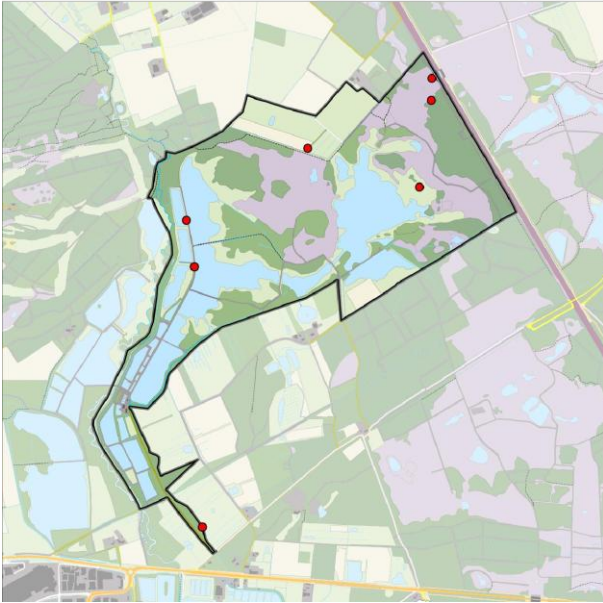
Zwartkop 60 territoria

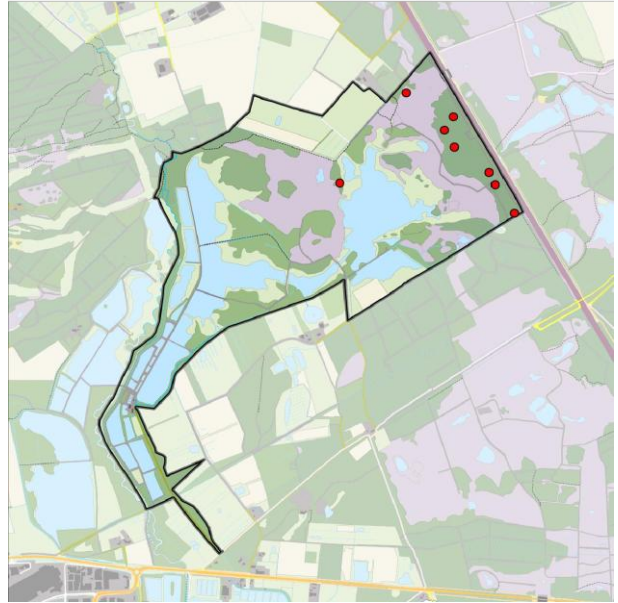
Tuinfluitier 42 territoria

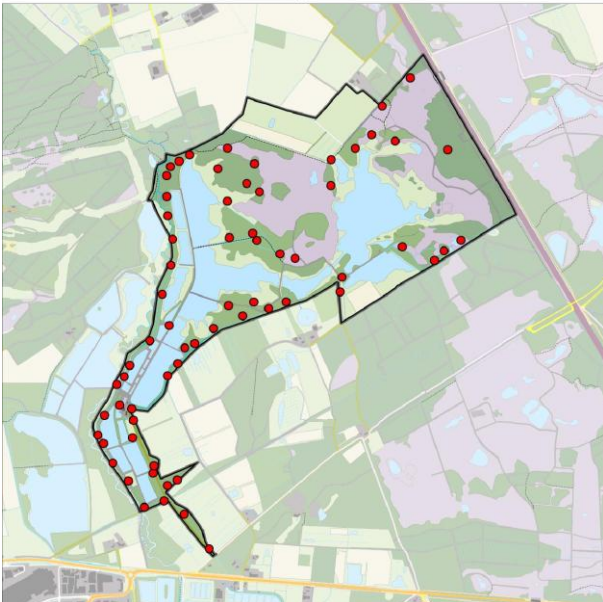
Grasmus 7 territoria

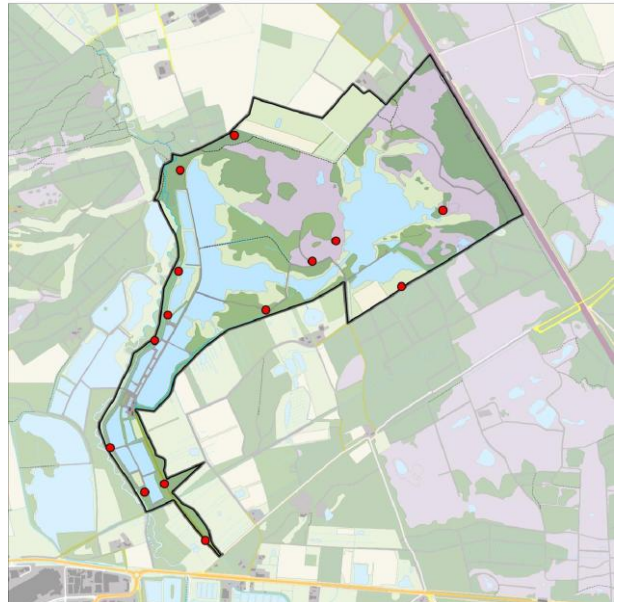
Goudhaan 8 territoria

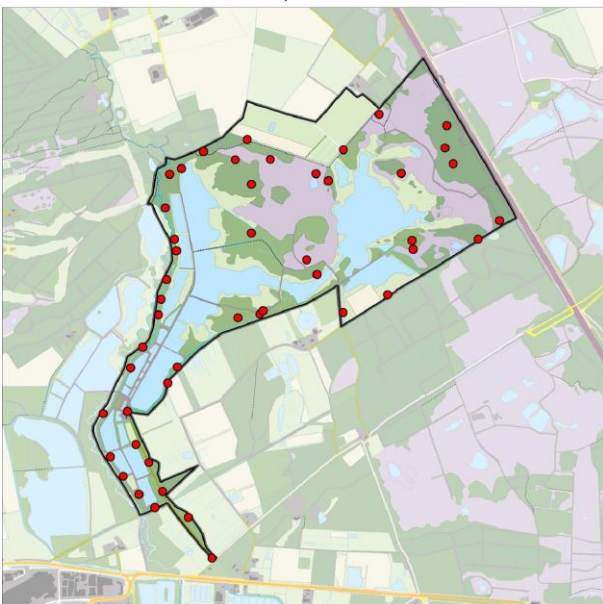
Winterkoning 66 territoria

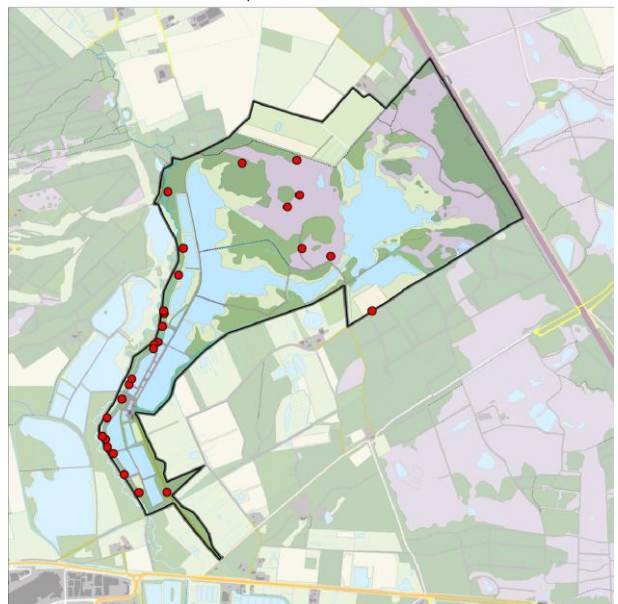
Boomklever 14 territoria

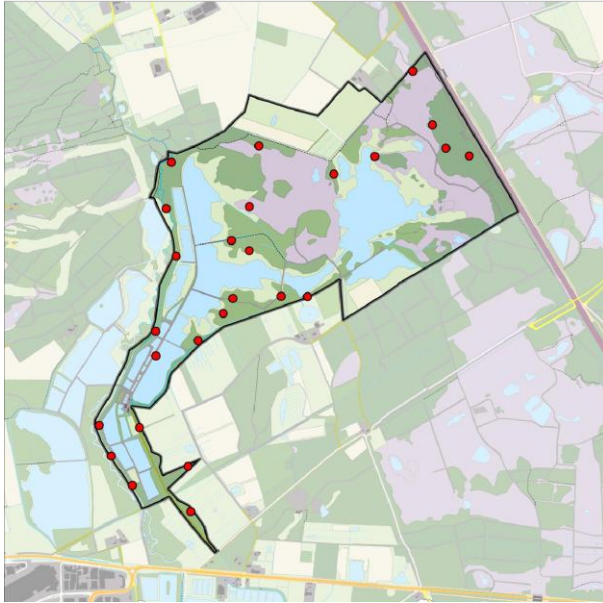
Boomkruiper 48 territoria

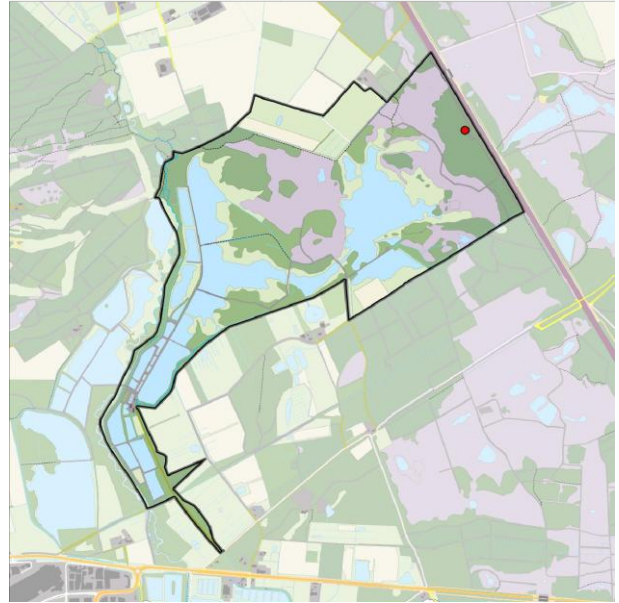
Spreeuw 27 territoria

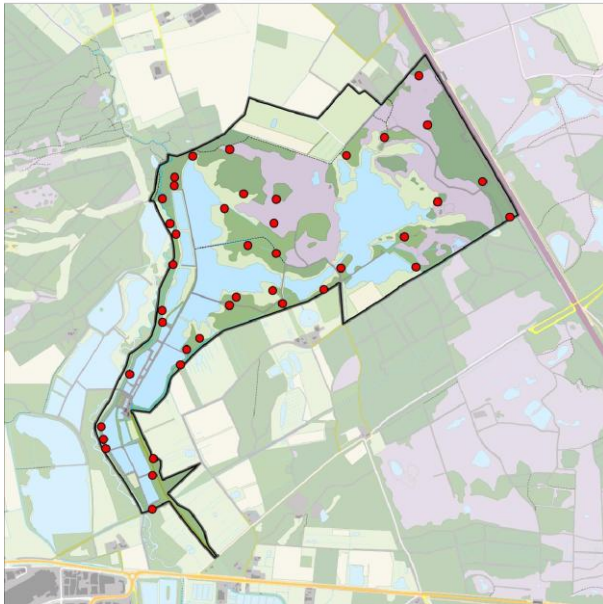
Zanglijster 26 territoria

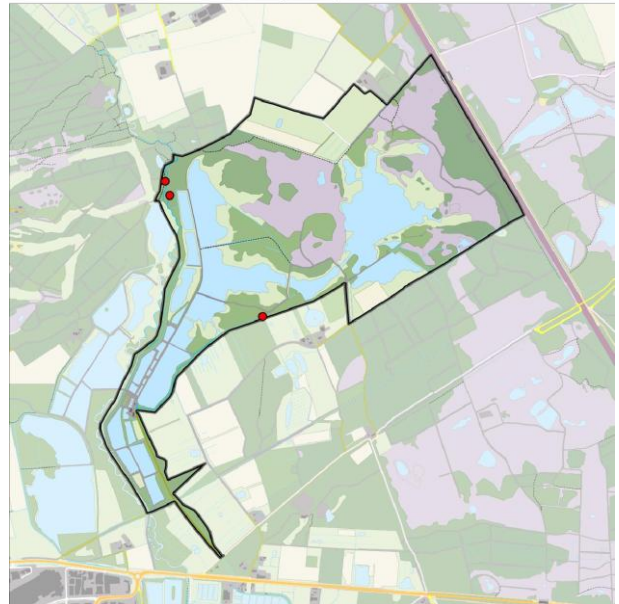
Grote Lijster 1 territorium

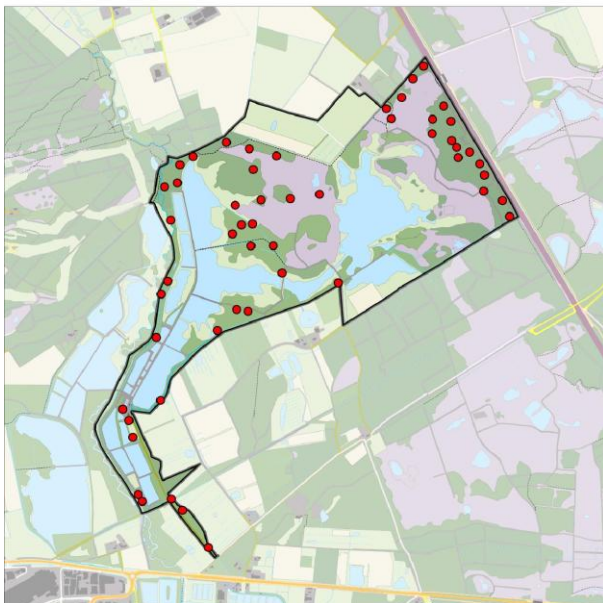
Merel 41 territoria

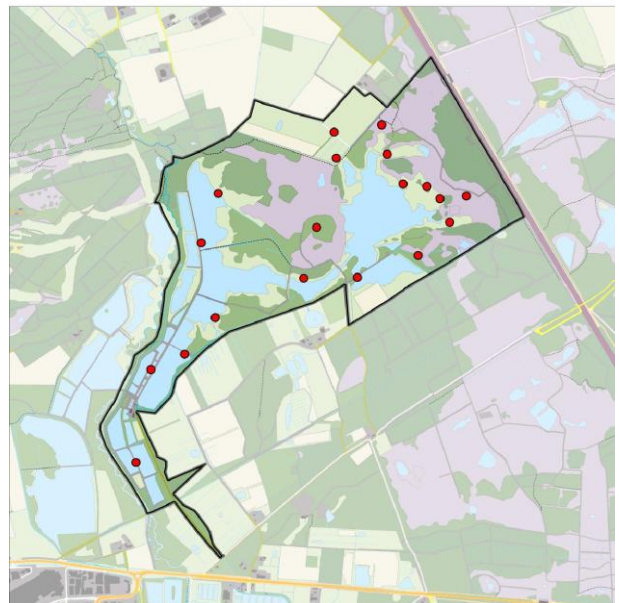
Grauwe Vliegenvanger 3 territoria

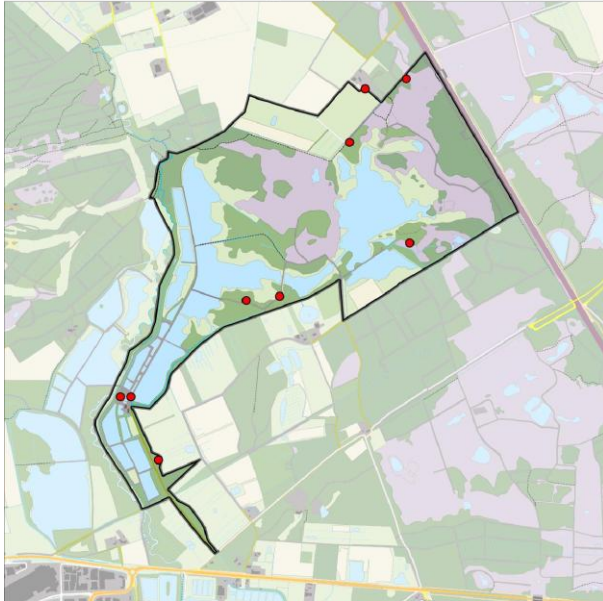
Roodborst 53 territoria

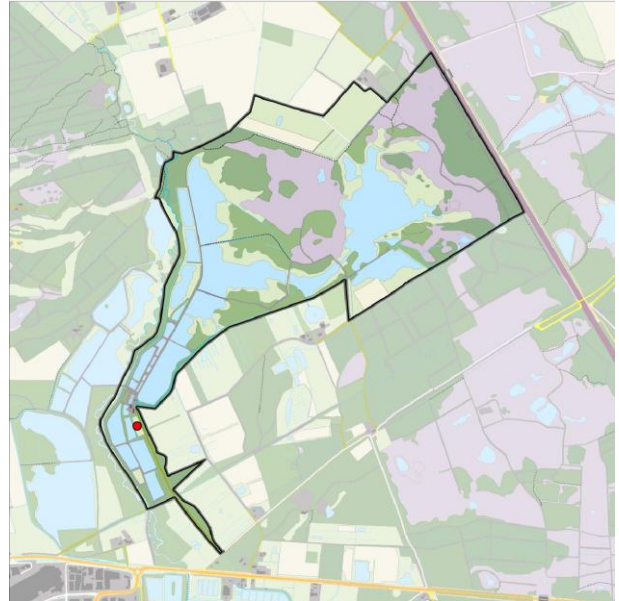
Blauwborst 19 territoria

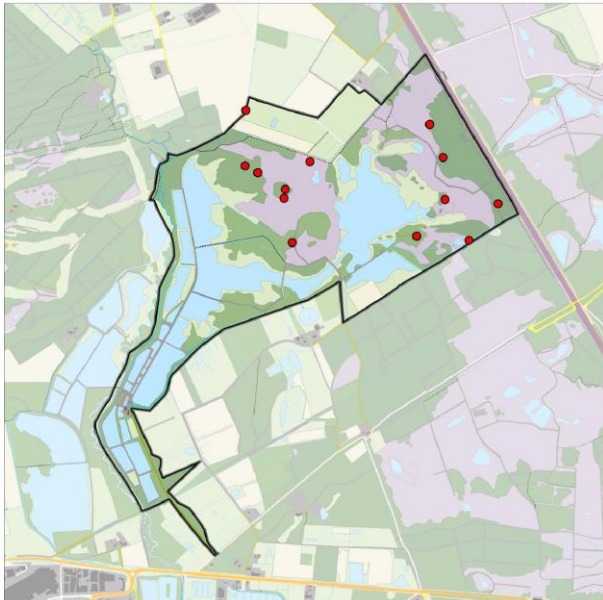
Bonte Vliegenvanger 9 territoria

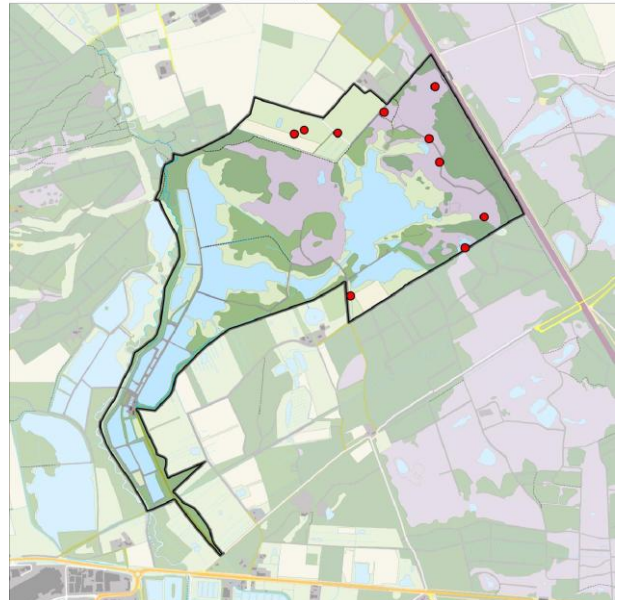
Zwarte Roodstaart 1 territorium

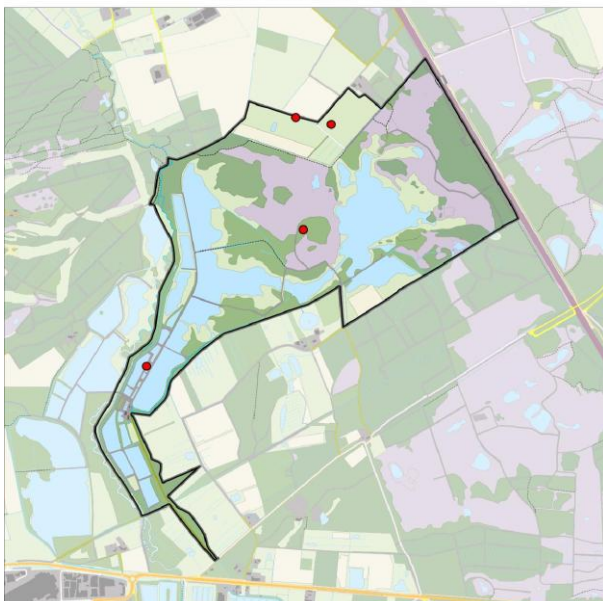
Gekraagde Roodstaart 13 territoria

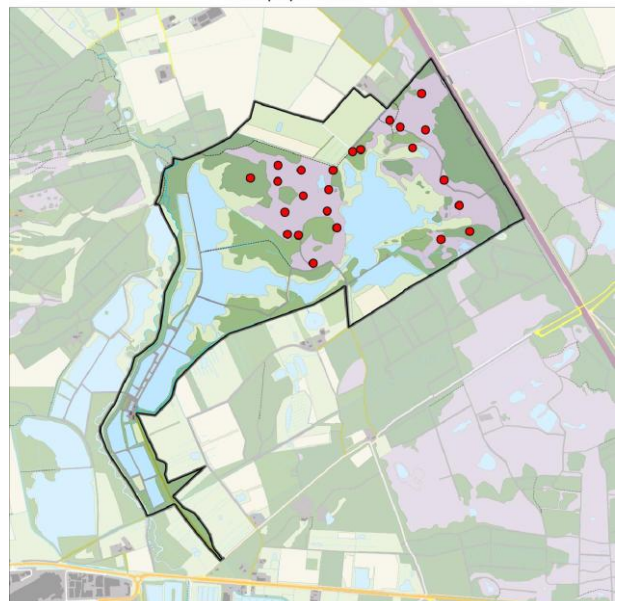
Roodborsttapuit 10 territoria

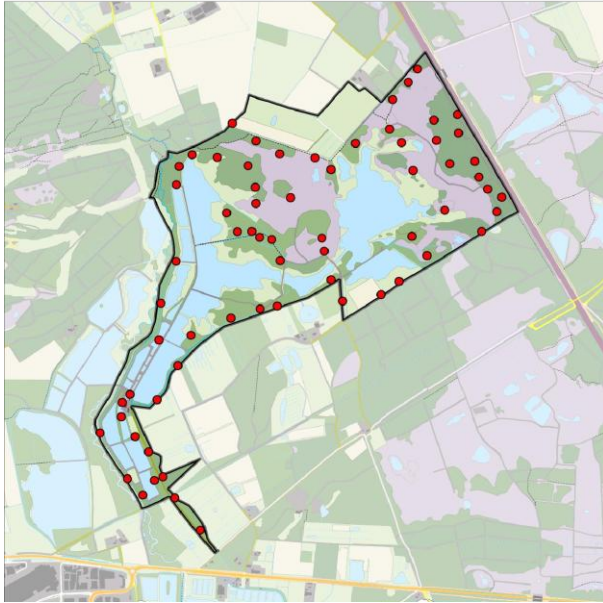
Witte Kwikstaart 4 territoria

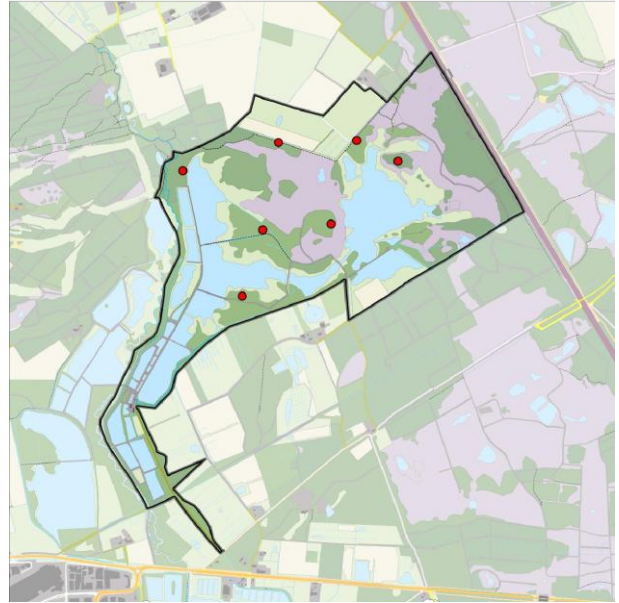
Boompleper 24 territoria

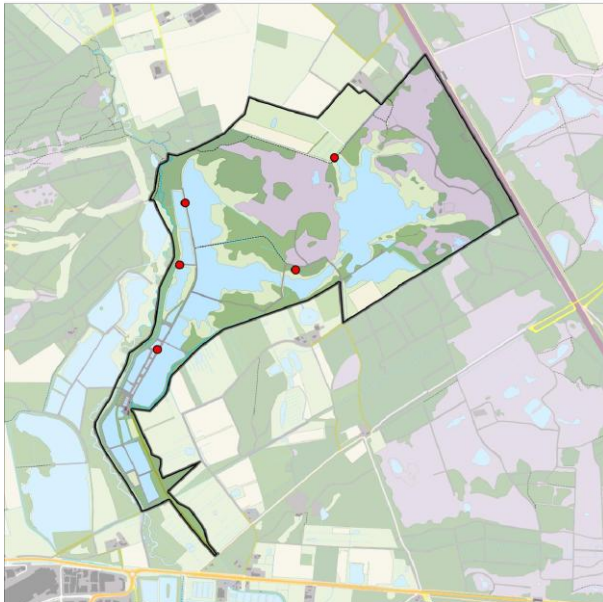
Vink 67 territoria

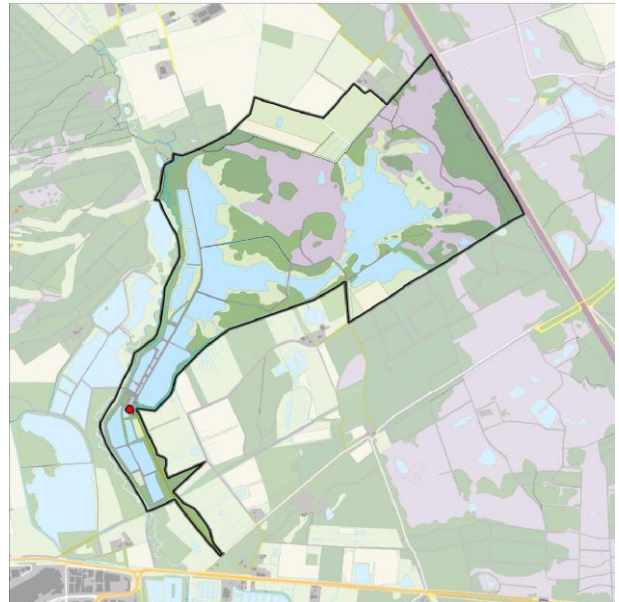
Appelvink 7 territoria

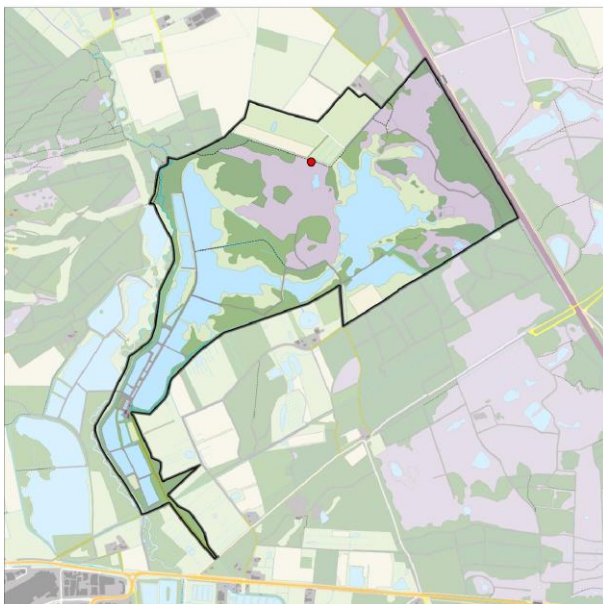
Goudvink 5 territoria

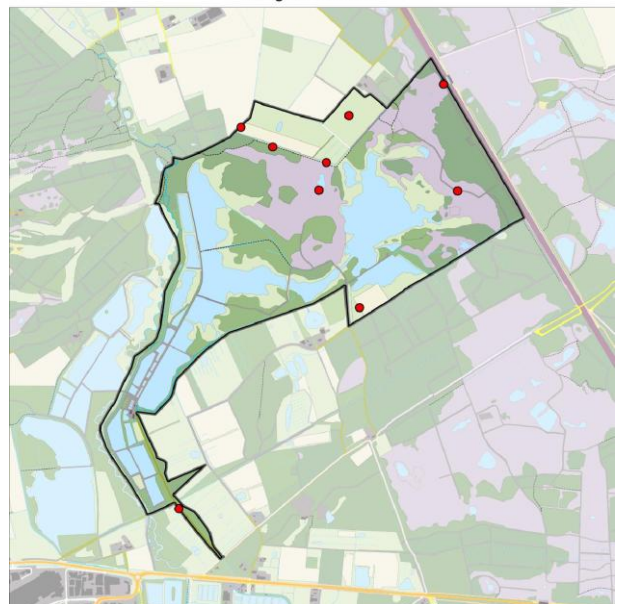
Groenling 1 territorium

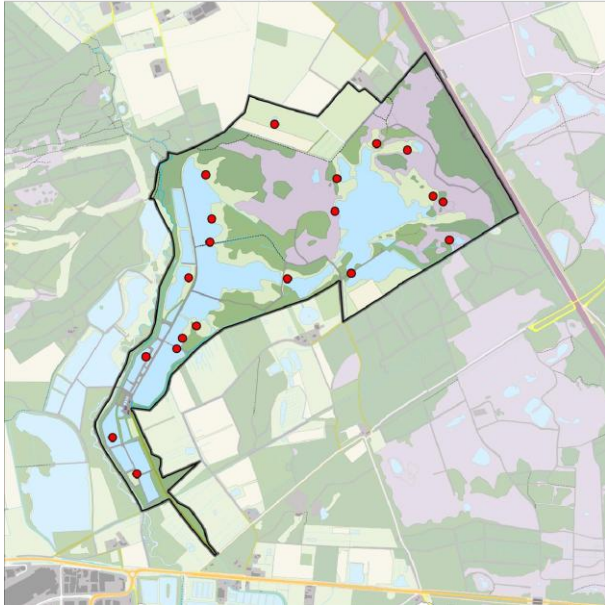
Putter 1 territorium

Geelgors 9 territoria

Rietgors 20 territoria

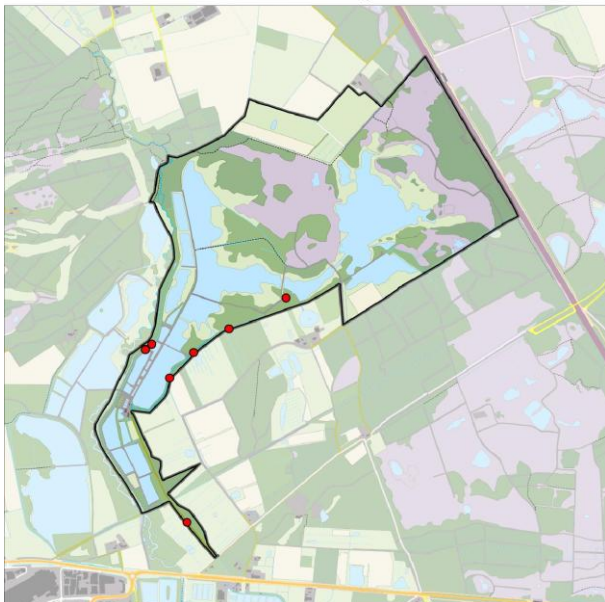

4.2 Bijvangst: zoogdieren

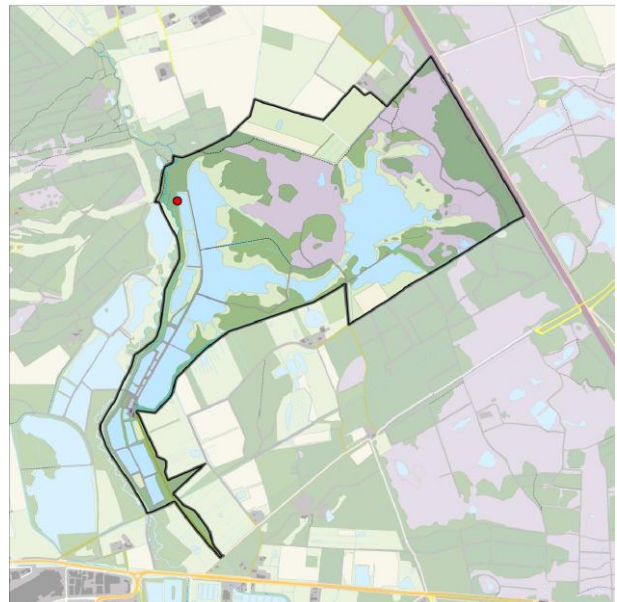
Als “bijvangst” zijn ook de waarnemingen van zoogdieren genoteerd. Op de kaartjes hieronder en op de volgende pagina staan de resultaten van 2024. Met een stip zijn

waarnemingen binnen de grenzen van het onderzocht gebied aangegeven, en met een wiebertje de waarnemingen net daarbuiten.

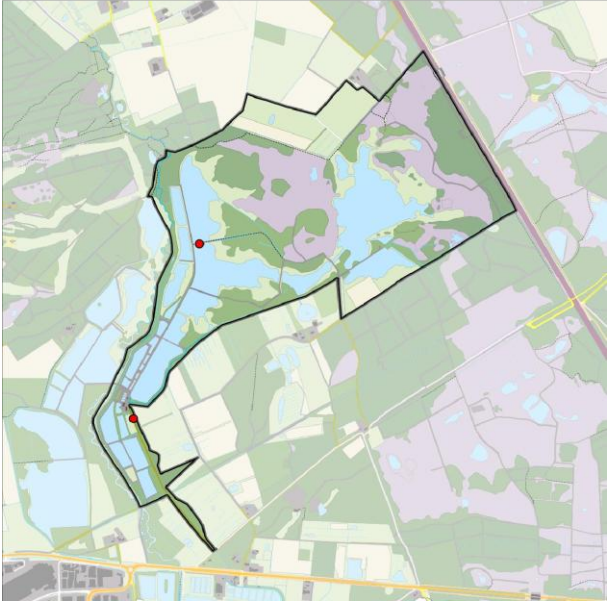
Bever 7 waarnemingen

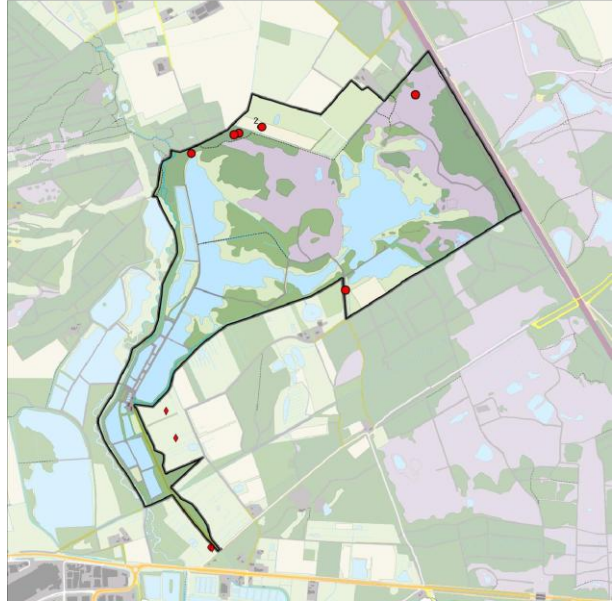
Boommarter 1 waarneming

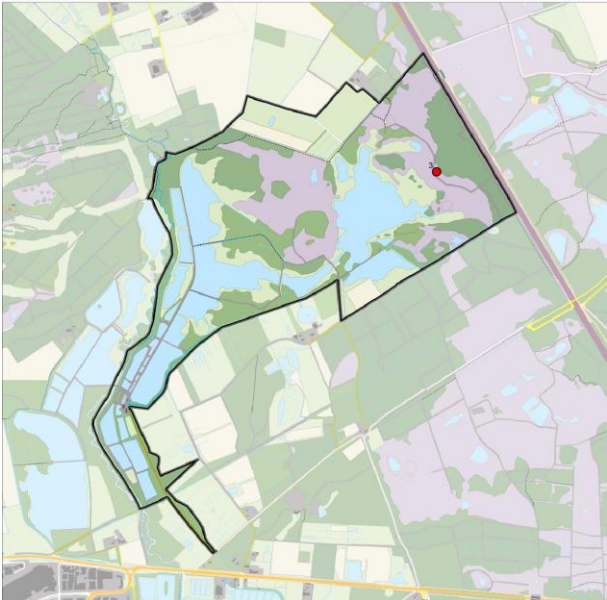
Eekhoorn 2 waarnemingen

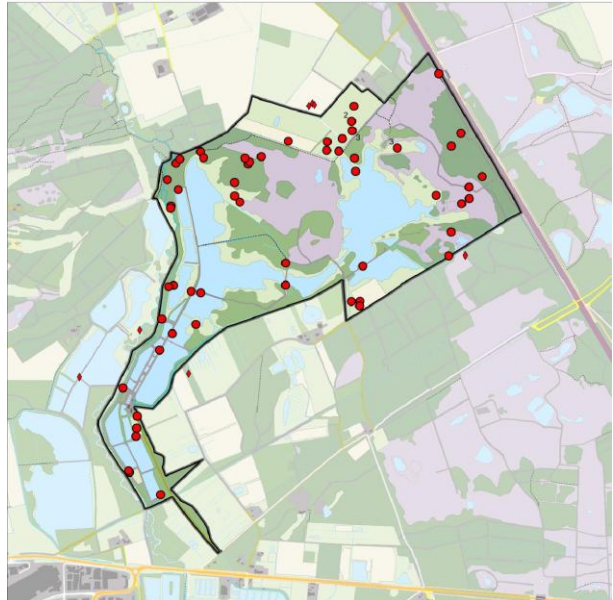
Haas 7 waarnemingen

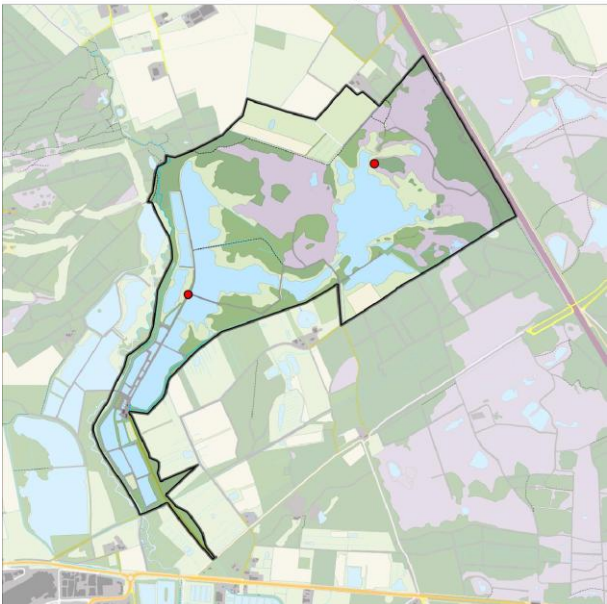
Laatvlieger 3 waarnemingen

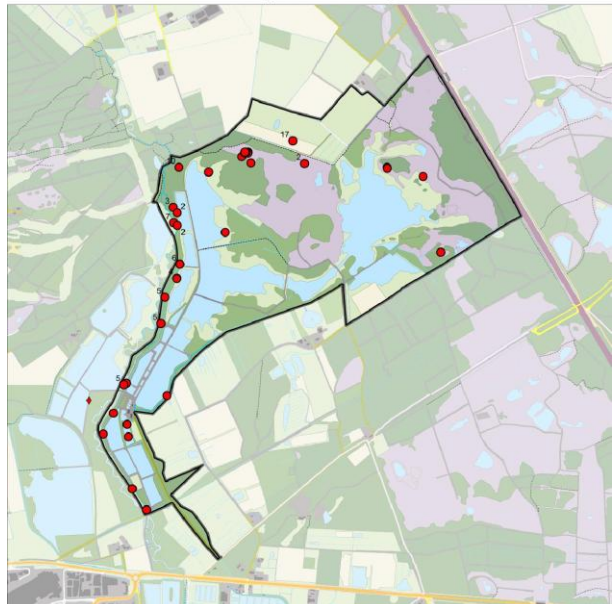
Ree 62 waarnemingen

Vos 2 waarnemingen

Wild Zwijn 90 waarnemingen

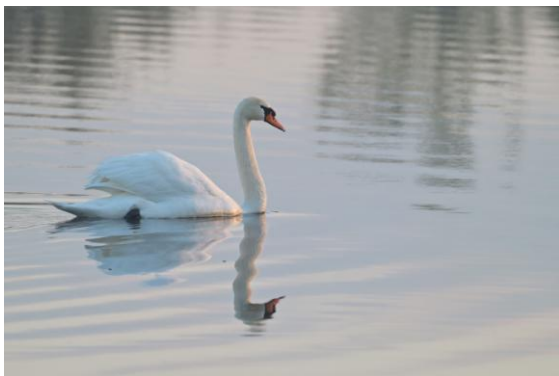

5. BESPREKING VAN DE RESULTATEN

5.1 Opvallende aantalsontwikkelingen

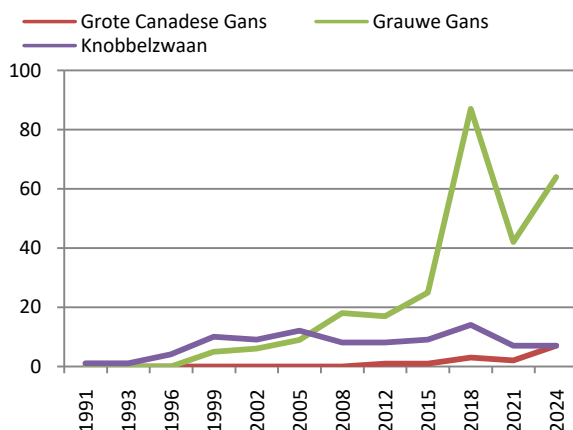
Het aantal **Grauwe Ganzen** nam de afgelopen decennia spectaculair toe, met een piek van bijna 90 territoria in 2018 en lagere aantallen daarna. De toename was geheel in lijn met de landelijke en regionale ontwikkeling en werd ook op de westelijke vijvers waargenomen.

Grote Canadese Ganzen bleven lange tijd afwezig. Na een eerste territorium in 2012 bleef de omvang gering, met een voorlopige piek van 7 territoria in 2024. In Nederland nam de soort sinds ca 1990 sterk toe.

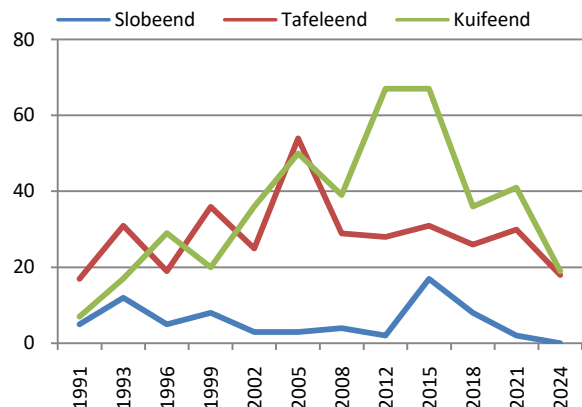

Knobbelzwaan, 23 april 2024.

Het aantal **Knobbelzwanen** bleef na een aanvankelijke toename lange tijd min of meer stabiel (8-14 territoria), maar nam vanaf 2021 wat af. Een vergelijkbare ontwikkeling werd op de westelijke vijvers vastgesteld. Zowel de toename als de stabiele situatie waren in lijn met het landelijke beeld; van een afname is in Nederland evenwel geen sprake.

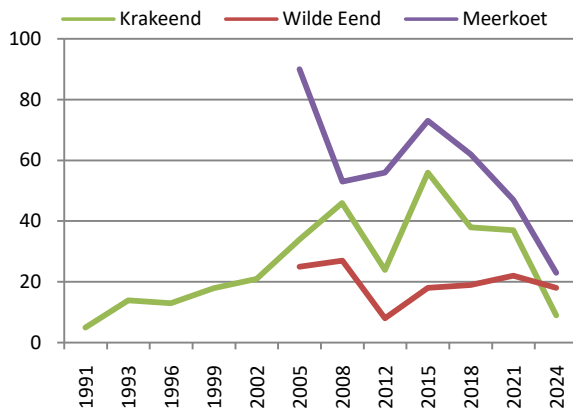

Lange tijd bleef het aantal **Slobeenden** laag maar was de soort wel aanwezig. In 2015 was er een piek met 17 territoria. Daarna nam het aantal af en ontbrak de soort in 2024. De landelijke populatie vertoonde een forse afname die tot ca 2010 aanhield, met stabiele aantallen sindsdien. **Tafeleenden** komen al decennialang in vrij groot aantal op de visvijvers voor. Er zijn, soms vrij forse, fluctuaties die voor een deel kunnen samenhangen met methodische problemen (zie opmerking in de paragraaf Vogelgroepen). Of er sprake is van een structurele afname, waarop de gegevens uit 2024 kunnen duiden, moet nog blijken. Hoewel methodische problemen ook bij de **Kuifeend** spelen, lijkt de aantalsontwikkeling wat uitgesprokener: een flinke stijging tot halverwege de jaren '10 en een flinke daling na 2015. Dit patroon van toename daarna afname is ook op landelijk niveau aanwezig.

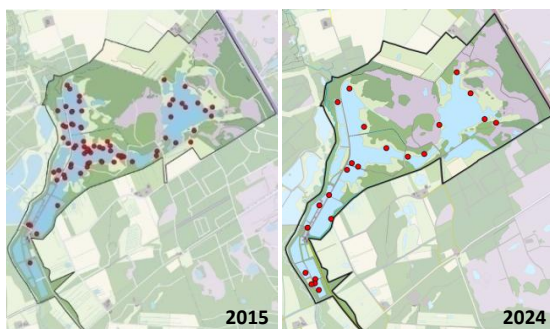

Frappant is het aantalsverloop van de **Krakeend**. De soort nam tot halverwege de jaren '10 fors toe, geheel in lijn met het landelijke en regionale verloop. In tegenstelling tot dit verloop nam het aantal op de oostelijke vijvers daarna af, met in 2024 een niveau dat overeen kwam met dat in begin jaren '90. Blijkbaar spelen lokale factoren een rol, maar welke dat zijn weten we niet.

Opmerkelijk is dat het aantal **Wilde Eenden** redelijk stabiel bleef terwijl de landelijke populatie de afgelopen decennia gestaag afnam als gevolg van een te lage overleving van jongen.

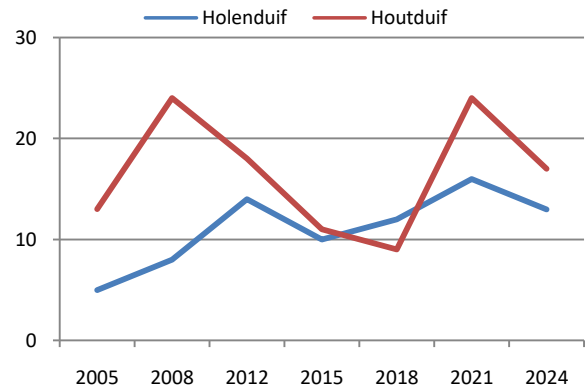
Bij de **Meerkoet** was een flinke afname te zien, eerst van 2005 naar 2008 en vervolgens na 2015. Zo ziet zo'n afname er op de kaart uit:

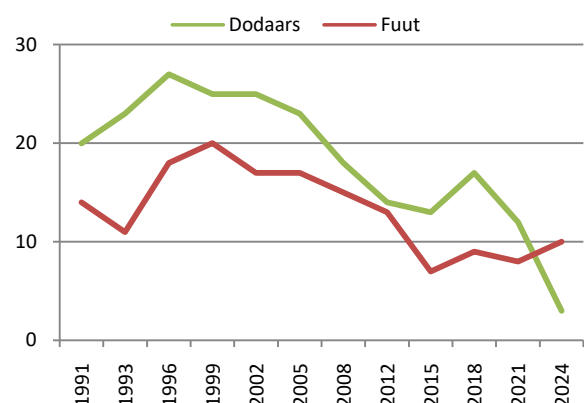
Meerkoetterritoria in 2015 en 2024.

Op de westelijke vijvers werd vanaf 2003 (het eerste teljaar) een geleidelijke afname van het aantal Meerkoeten waargenomen. De landelijke populatie is overigens al decennialang min of meer stabiel.

De trend van de **Holenduif** was een toename, al lijkt het aantal vanaf 2012 eerder wat te fluctueren dan structureel toe te nemen. Op landelijk niveau was overigens van een gestage toename sprake. Het aantal **Houtduiven** varieerde behoorlijk, zonder duidelijke lange termijntrend. In ons land als geheel nam de soort fors toe in stedelijke gebieden en fors af in bossen en cultuurland, met per saldo een min of meer stabiele situatie.

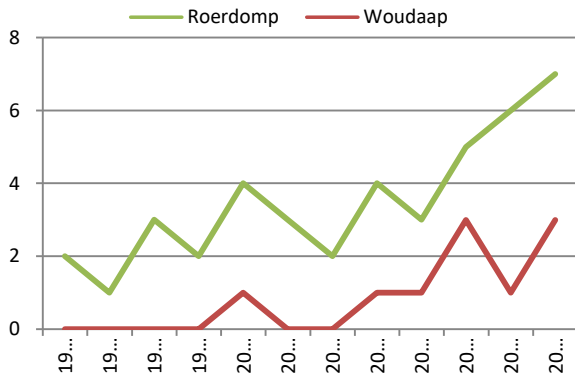

Met de **Dodaars** gaat het niet goed op de visvijvers. Na een aanvankelijk stabiele stand namen de aantallen na 2005 flink af en resteerden in 2024 slechts enkele territoria. Op de westelijke vijvers was vanaf 2003 (het eerste teljaar) eveneens sprake van een forse afname. Aangezien de landelijke aantallen sinds ca 2000 stabiel bleven, heeft de afname vermoedelijk te maken met omstandigheden in het gebied zelf. We hebben echter geen idee hoe dit zit.

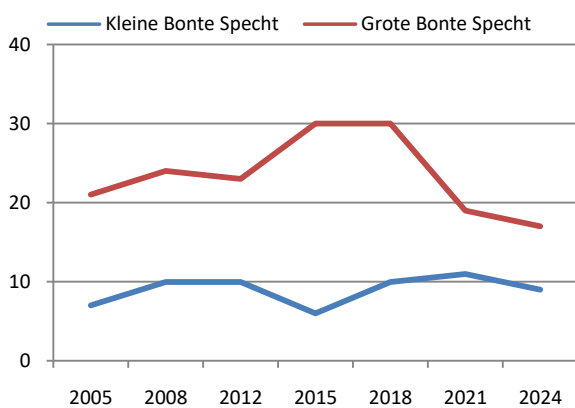
Hetzelfde verhaal geldt voor de **Fuut**, al is het opmerkelijk dat de aantallen op de westelijke vijvers vanaf 2003 (het eerste teljaar) min of meer stabiel bleven.

Ronduit spectaculair was de ontwikkeling van de **Roerdomp**. Na een bescheiden toename vanaf de jaren '90 werden in 2018 voor het eerst meer dan 4 territoria in kaart gebracht. 2024 was met 7 territoria een topjaar en samen met de westelijke vijvers waren er zelfs 10 territoria. De toename is in lijn met de landelijke ontwikkeling.

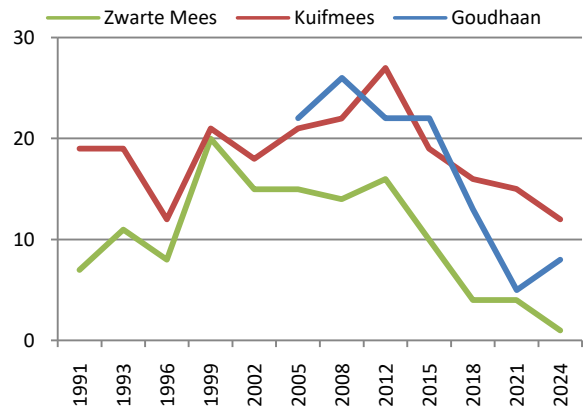

Lastiger is het om een uitspraak te doen over een trend bij de **Woudaap**. Daarvoor zijn de aantallen te gering en de schommelingen te groot. Dit neemt niet weg dat 2024 een uitzonderlijk goed jaar was, met 3 territoria op de oostelijke vijvers plus 2 territoria op de westelijke vijvers.

Het aantal **Kleine Bonte Spechten** was redelijk constant. Omdat de soort lastig te tellen is kan aan kleine variaties geen bijzondere betekenis worden gehecht. Landelijk nam de soort de afgelopen decennia fors toe, veroorzaakt door het ouder worden van de bossen en de omvorming naar natuurlijker bos. Hetzelfde gold in ons land voor de **Grote Bonte Specht**. Op de vijvers nam deze soort na 2018 echter af.

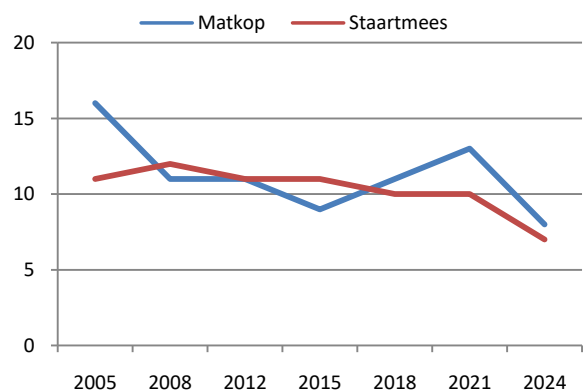

De trends van **Zwarte Mees**, **Kuifmees** en **Goudhaan** vertonen enige overeenkomst, namelijk een flinke afname vanaf ca 2015. Dit heeft voor een belangrijk deel te maken met het verdwijnen van gesloten naaldbos (door boskap ten behoeve van herstel van heide) in het noorden van het gebied.

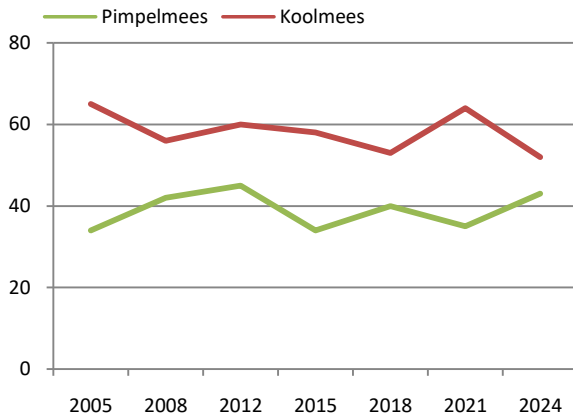
Bij Zwarte Mees en Goudhaan speelden andere factoren vermoedelijk ook een rol omdat beide soorten ook op landelijk niveau flink afnamen. Te denken valt aan het omzetten van naalddhoutaanplant in natuurlijker loofbos, en verslechtering van de boskwaliteit door vermessing en verzuring van bosbodems.

Het aantal territoria van de **Matkop** nam ten opzichte van 2005 wat af, maar vertoonde verder alleen lichte schommelingen. De komende jaren moet blijken of de daling in 2024 een structurele afname. Landelijk nam de Matkop sinds ca 1990 schrikbarend af.

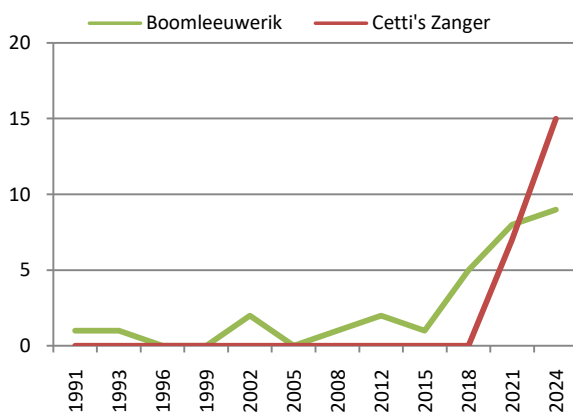

Of de ogenschijnlijk lichte afname van de **Staatmees** significant is zal moeten blijken. De soort is erg lastig te inventariseren waardoor toevallig factoren een flinke invloed kunnen hebben op de aantallen. Landelijk nam de stand overigens sinds ca 2005 om onbekende redenen af.

Het aantal **Pimpelmezen** en **Koolmezen** bleef in de loop der jaren min of meer gelijk. Landelijk namen beide soorten toe, onder meer als gevolg van het ouder worden van bossen en het aanleggen van groenvoorzieningen.

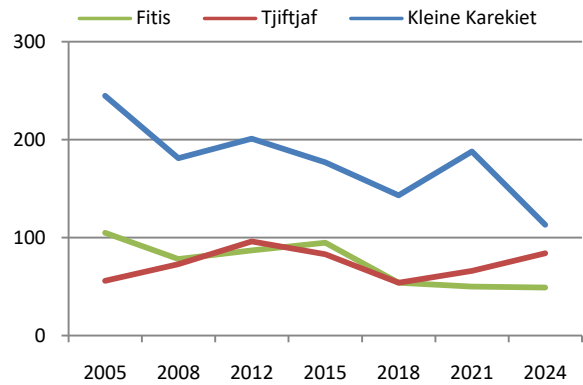
De **Boomleeuwerik** profiteerde van het kappen van het bosgebied in het noorden (3 territoria in 2024) en nam toe op de al aanwezige stukken heide in de noordoosthoek van het gebied (6 territoria in 2024). Sinds ca 2010 nam de soort in Nederland spectaculair toe.

Na een lange periode 'zonder' gaat het in de Kempen de **Cetti's Zanger** voor de wind, in lijn met de aanhoudende toename in ons land. Op de oostelijke vijvers ging het van 0 territoria t/m 2018 naar 7 in 2021 en 15 in 2024. Samen met de westelijke vijvers werden in 2024 ca 22 territoria in kaart gebracht.

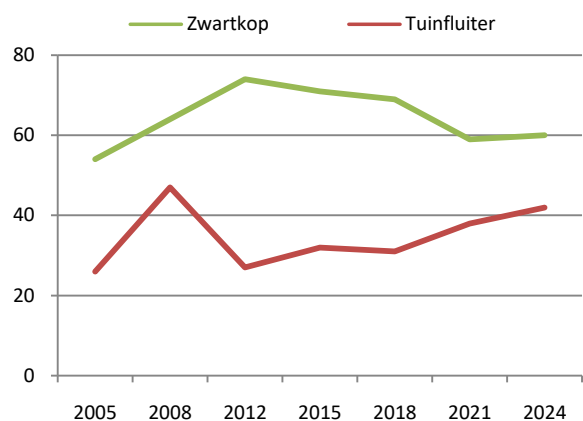
Het aantal **Fitissen** halveerde in de periode 2005-2024, wat naar verhouding een aanzienlijk grotere afname is dan in ons land als geheel werd waargenomen. De **Tjiftjaf**

nam eerst toe, daarna af en vervolgens weer toe zonder een duidelijke lange termijntrend van toe- of afname. Deze golfbeweging was ook op landelijk niveau zichtbaar, met als trend overigens een behoorlijke toename.

Opmerkelijk is de gestage afname van de **Kleine Karekiet**, terwijl daar op landelijk niveau geen sprake van was en de stand stabiel bleek te zijn. Wellicht is de afname op de vijvers te wijten aan het steeds meer verdwijnen van riet als gevolg van ganzenvraat en (vervolgens) verdringing door lisdodde.

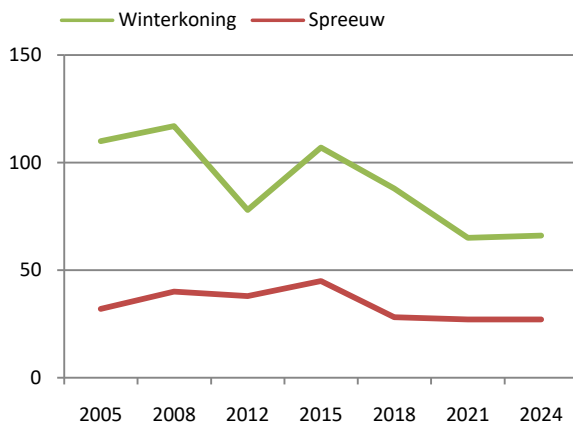
Zowel **Zwartkop** als **Tuinfluitter** laten over de lange termijn geen opvallende toe- of afname zien, al zijn er wel wat fluctuaties. Voor de Tuinfluiter correspondeert dat met het landelijke beeld, maar de Zwartkop nam decennialang toe in ons land, onder meer door de uitbreiding van groenvoorzieningen.

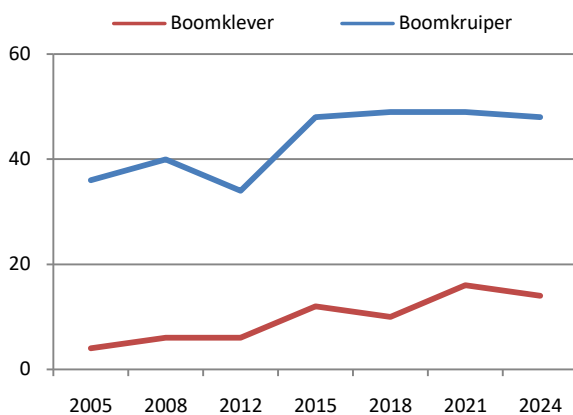
Het aantal **Winterkoningen** halveerde in de periode 2005-2024. Hoewel de populatie in Nederland al decennialang flink toenam, was in de provincie Noord-Brabant juist sprake van een geleidelijke afname. Op de vijvers lag het

aantal territoria in 2021 en 2024 op een lager niveau dan in de jaren ervoor.

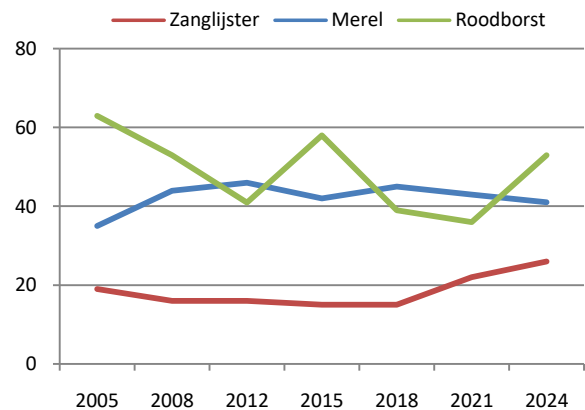
In Nederland nam de **Spreeuw** fors af tot ca 2010 om daarna te stabiliseren en zelfs iets toe te nemen. Van zo'n afname was op de vijvers geen sprake, al was het aantal territoria vanaf 2018 wat lager dan in de jaren daarvoor.

Zowel **Boomklever** als **Boomkruiper** namen toe. Bij Boomklevers lijkt het aantal vanaf 2021 te stabiliseren en bij Boomkruipers vanaf 2015. In Nederland namen beide soorten, dankzij de ouder en gevarieerder wordende bossen, gestaag toe met een verdubbeling ten opzichte van de jaren '90.

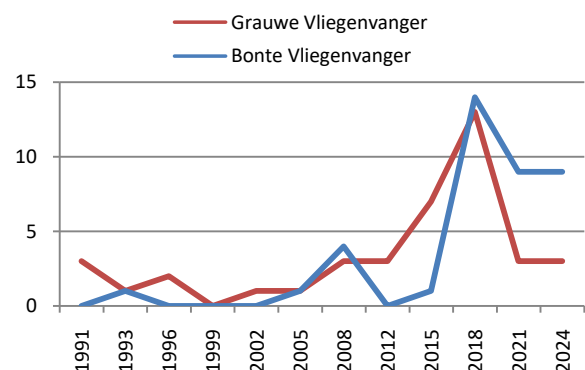

Het aantal **Zanglijsters** en **Merels** bleef stabiel, met wellicht een kleine toename bij de Zanglijster vanaf 2021. Op landelijk niveau nam de Zanglijster toe terwijl de Merel de laatste jaren wat afnam.

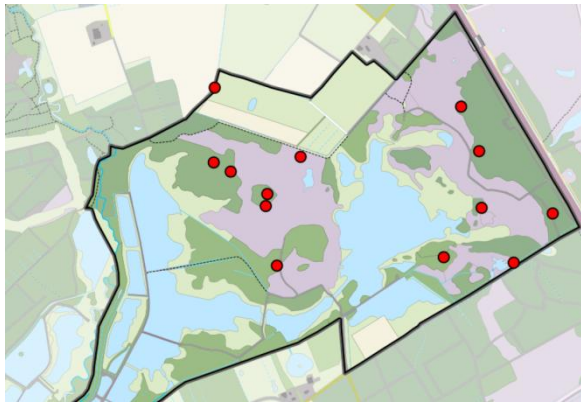
Het aantalsverloop van de **Roodborst** vertoonde dalingen en stijgingen zonder dat er een eenduidige trend van toe- of afname was. In Nederland nam de soort vanaf ca 2015 toe.

De **Grauwe Vliegenvanger** nam in de jaren '80 en '90 in Nederland fors af. Dat werd op de vijvers niet vastgesteld, al moet worden opgemerkt dat de soort zeer lastig is op te sporen. In 2015 en met name 2018 werden hogere aantallen vastgesteld, terwijl dat landelijk gezien geen uitbijters waren.

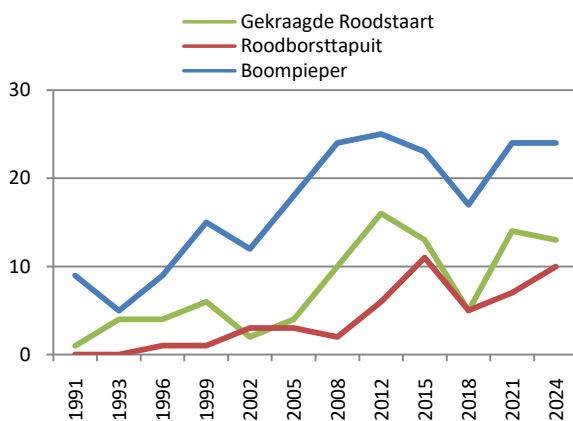
Voor de **Bonte Vliegenvanger** was 2018 ook een uitschieter, waarna het aantal territoria wel wat lager was maar wel fors meer dan voor 2018. In Nederland en in onze regio nam de soort vanaf ca 2000 stevig toe.

Gekraagde Roodstaart, **Roodborsttapuit** en **Boompieper** namen in de loop der tijd flink toe. Dat was ongetwijfeld te danken aan het opener maken van het gebied door het kappen van bos.

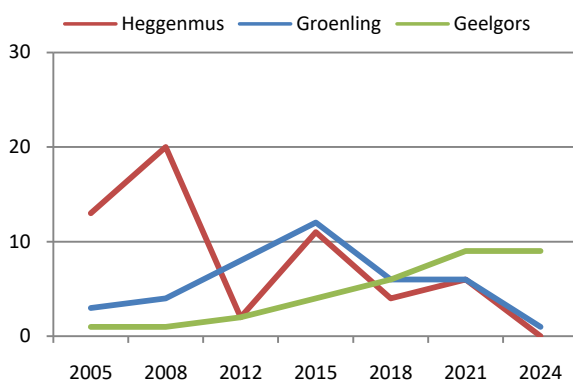
Gekraagde Roodstaartterritoria in 2024.

Bovendien namen de drie soorten in Nederland stevig toe en bij Gekraagde Roodstaart en Roodborsttapuit is die toename vermoedelijk nog niet ten einde.

Het aantal Boompiepers bleef sinds ca 2010 stabiel en dat zien we ook min of meer terug op de vijvers.

Opvallend zijn de sterke fluctuaties en trend van afname bij de **Heggenmus**. Op landelijk niveau is de stand stabiel al zijn er ook fluctuaties, maar die corresponderen niet met die op de vijvers. Wellicht heeft de afname te maken met het vrijzetten van de vijvers rond 2005.

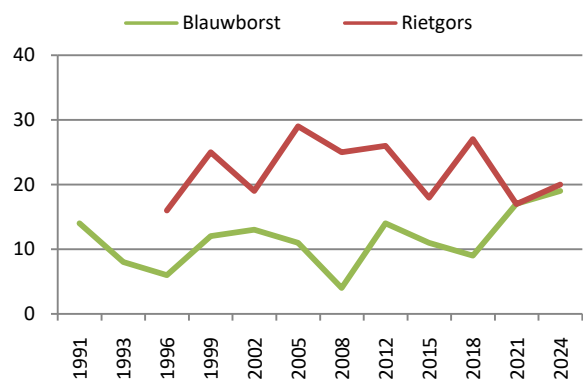

Groenlingen namen eerst toe en na 2015 weer af. Dit komt precies overeen met het landelijke beeld, met de parasitaire ziekte Het Geel als vermoedelijke veroorzaker van de afname in ons land. **Geelgorzen** zitten in de lift en namen gestaag toe tot 9 territoria in 2021 en 2024. Ze profiteerden onder meer van het kappen van het bos waardoor er meer bos- en houtranden ontstonden.

Geelgorstterritoria in 2008 (voor de kap) en 2024.

Op landelijk niveau nam de soort, na een aanvankelijk forse afname en areaalkrimp in de jaren '60 en '70, fors toe tot ca 2010 en daarna weer wat af. In de provincie Noord-Brabant begon de afname iets eerder maar de stand stabiliseerde daarna snel.

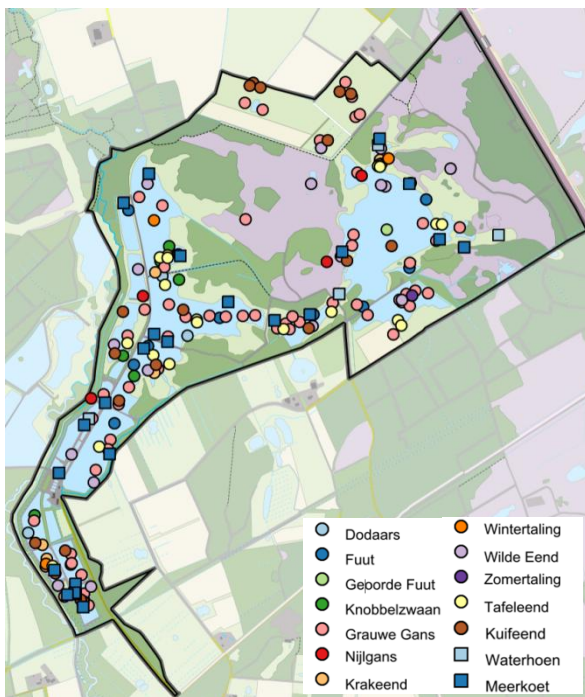
Het aantalsverloop bij de **Blauwborst** vertoonde de nodige schommelingen die wellicht verband houden met lokale omstandigheden. In Nederland nam de soort de afgelopen decennia spectaculair en gestaag toe. Zo'n toename is op de vijvers niet waargenomen.

Ook het aantal **Rietgorzen** vertoonde forse fluctuaties, zonder een duidelijke trend van toe- of afname. Dit past bij het landelijke beeld, al was in de provincie Noord-Brabant na ca 2005 sprake van een lichte afname.

5.2 Vogelgroepen

Een andere manier om naar de resultaten te kijken is door middel van ecologische vogelgroepen. Dit zijn groepen van vogels die soortgelijke biotooppeisen hebben. Het grote voordeel van werken met ecologische vogelgroepen is dat het verband tussen gebiedskenmerken en de vogelbevolking beter kan worden overzien.

Drie vogelgroepen zijn op de visvijvers van speciaal belang omdat die specifiek in de beheersdoelstellingen van Brabants Landschap zijn opgenomen. Het betreft de watervogels, rietvogels en moerasvogels. De groep moerasvogels wordt hieronder niet besproken omdat die wat soortensamenstelling betreft vrijwel geheel valt binnen de groep rietvogels.

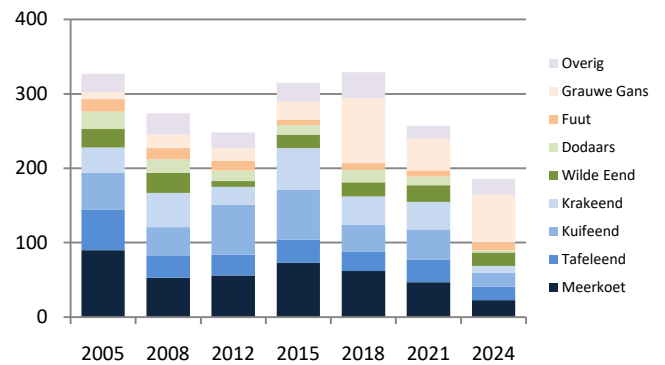
Territoria (in totaal 185) van watervogels in 2024.

In 2024 werden 185 territoria **watervogels** geteld. Op alle vijvers werden ze aangetroffen, bijna altijd met meerdere soorten per vijver. In het Achtereinds Laag kwamen ook watervogels voor; niet zichtbaar op het kaartje is dat dit gebied bestaat uit plassen en drassige graslanden.

Een opmerking bij het stippenkaartje is overigens op zijn plaats. Eenden, ganzen en

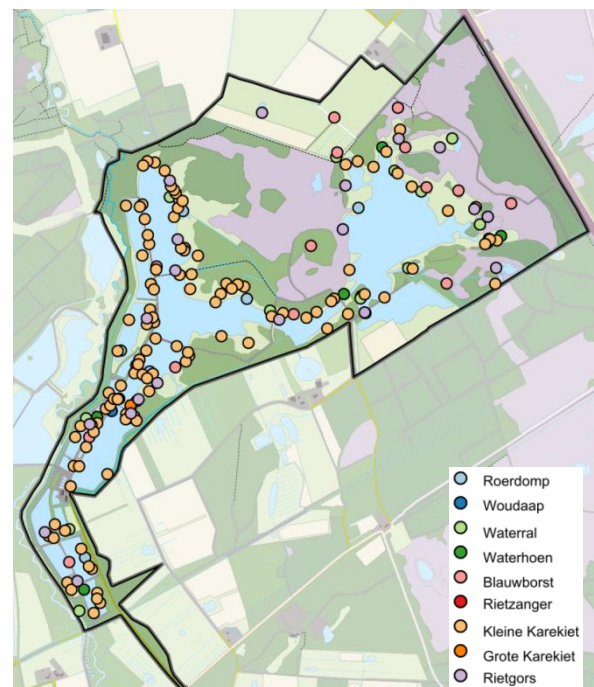
zwanen zijn weinig territoriaal en vliegen makkelijk van de ene naar de andere vijver. Daardoor zijn zowel de aantallen territoria als de locaties ervan niet heel nauwkeurig.

Het aantal watervogels fluctueerde in de periode 2005-2024 fors.

Ontwikkeling van het aantal watervogelterritoria. De soorten staan op volgorde van talrijkheid in 2005.

Die dynamiek is logischerwijze vooral het gevolg van aantalsveranderingen bij de talrijkere soorten. Zo nam de Grauwe Gans

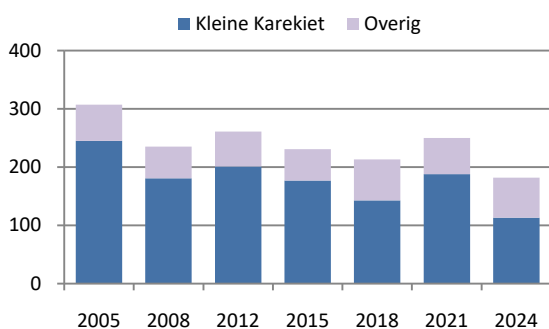
Territoria (in totaal 181) van rietvogels in 2024.

flink toe, maar namen Meerkoet, Tafeleend, Kuifeend en Krakeend fors af (minder algemene soorten als Fuut en Dodaars

overigens ook). Per saldo was er bij de watervogels eerst een afname, gevolgd door een toename na 2012 en een scherpe daling na 2018.

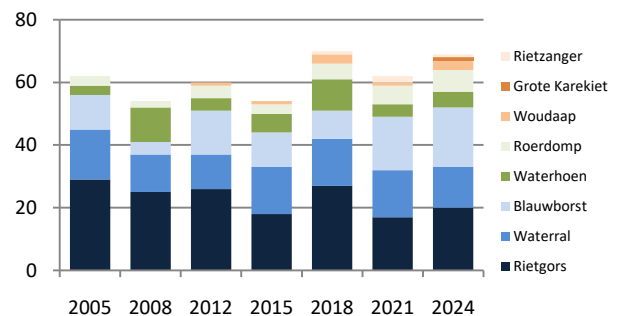
Onder de 181 territoria **rietvogels** waren 113 territoria Kleine Karekieten. Deze bepalen dus voor een belangrijk deel het kaartbeeld. Langs iedere vijver kwamen rietvogels voor, met de laagste aantallen aan de westrand van het Greveschutven waar maar weinig riet, lisdodde, gagel en wilgen groeien.

In de periode 2005-2024 nam het aantal rietvogels flink af, maar dat kwam vooral door een aanzienlijke daling van het aantal Kleine Karekieten.

Ontwikkeling van het aantal rietvogelterritoria.

Het totaal aantal territoria van de overige rietvogelsoorten was behoorlijk constant en vanaf 2018 zelfs iets hoger dan in de periode daarvoor.

Ontwikkeling van het aantal rietvogelterritoria in de categorie 'Overig' (zie vorige figuur).

Binnen de groep 'overig' was trouwens sprake van, soms forse, schommelingen en veranderingen in aantal. Zo nam het aantal territoria van de Rietgors af en van de Roerdomp toe, terwijl het aantal Waterhoenen flink op en neer ging.

Zingende Blauwborstman bij het Greveschutven, 4 april 2021.

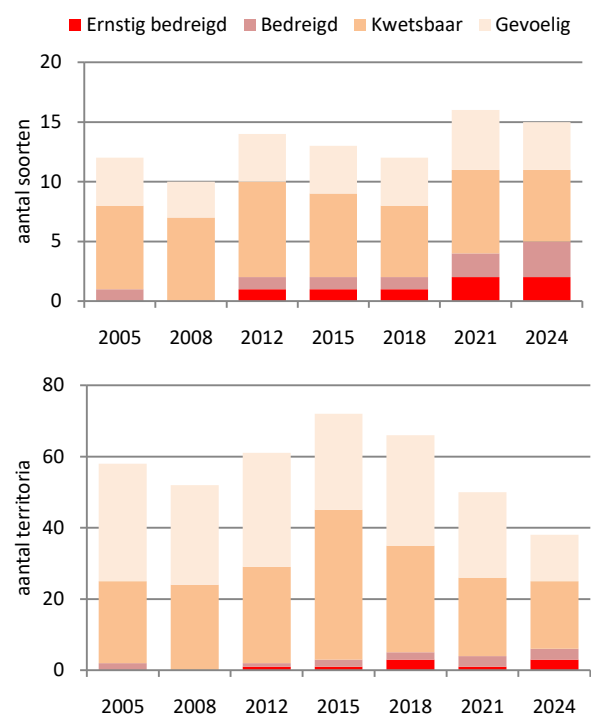
5.3 Rode Lijstsoorten

Ontwikkeling van de Rode Lijstsoorten in de periode 2005-2024.

Soort	2005	2008	2012	2015	2018	2021	2024
Ernstig bedreigd							
Woudaap	0	0	1	1	3	1	3
Draaihals	0	0	0	0	0	1	1
Bedreigd							
Zomertaling	2	0	1	2	2	2	1
Grauwe Klauwier	0	0	0	0	0	1	1
Grote Karekiet	0	0	0	0	0	0	1
Kwetsbaar							
Slobeend	3	4	2	17	8	2	0
Wintertaling	1	2	3	5	3	2	3
Koekoek	9	8	9	11	7	6	6
Zomertortel	0	0	0	1	0	0	0
Wulp	1	0	0	0	0	0	0
Roerdomp	3	2	4	3	5	6	7
Boomvalk	0	1	1	0	2	2	1
Wielewaal	3	3	2	2	5	3	1
Snor	0	0	1	0	0	0	0
Grote Lijster	3	4	5	3	0	1	1
Gevoelig							
Raaf	0	0	0	0	0	0	1
Zwarte Mees	15	14	16	10	4	4	1
Matkop	16	11	11	9	11	13	8
Veldleeuwerik	0	0	0	0	0	2	0
Spotvogel	0	0	2	0	0	0	0
Gr Vliegenvanger	1	3	3	7	13	3	3
Graspieper	1	0	0	0	0	0	0
Kneu	0	0	0	1	3	2	0

De tabel hierboven geeft een overzicht van de soorten die op de [Rode Lijst van Nederlandse broedvogels](#) staan. Alles bij elkaar een indrukwekkende lijst voor een gebied van 220 ha.

Het aantal soorten en territoria in de categorieën Ernstig bedreigd en Bedreigd was, uiteraard, laag. Het is positief dat zowel het aantal soorten als territoria in de loop van de jaren toenam. Verheugend was het grote aantal Woudapen in 2024, met naast de 3 territoria op de oostelijke vijvers ook minstens 2 territoria op de westelijke vijvers. Het aantal soorten in de categorieën Kwetsbaar en Gevoelig bleef in de loop der jaren min of meer gelijk, maar het aantal territoria daalde flink, vooral in de categorie Gevoelig. Dat komt vooral door de forse afname van Zwarte Mees en Matkop. Het aantal Roerdompen nam geleidelijk aan toe met in 2024 een record van 7 territoria.

Samenvatting Rode Lijstsoorten: aantal soorten (boven) en aantal territoria (onder).

5.4 Exoten

Een exoot wordt hier gedefinieerd als een uitheemse vogelsoort die Nederland niet op eigen kracht kan bereiken, maar door menselijk handelen in Nederland terecht is gekomen. Een *invasieve* exoot is een exoot die zich voortplant wat gepaard gaat met toename en uitbreiding.

In het gebied komen twee exoten voor die allebei in Nederland als invasief te boek staan. De Grote Canadese Gans vestigde zich op de

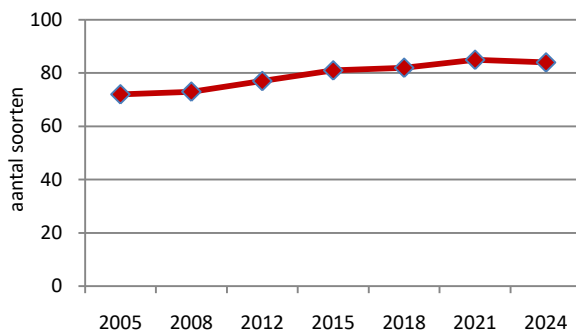
oostelijke vijvers begin jaren '10 en het aantal bleef (ten opzichte van diverse andere gebieden) opvallend laag met 1-3 territoria. De tijd zal moeten uitwijzen of de piek in 2024 van tijdelijke aard was of een eerste stap in een toename. De Nijlgans komt vanaf begin jaren '90 op de visvijvers voor. Lange tijd was het aantal territoria op de oostelijke vijvers beperkt tot 1-2, maar in de tweede helft van de jaren '10 nam dit toe tot 3-5.

Ontwikkeling van exoten in de periode 1991-2024.

Soort	1991	1993	1996	1999	2002	2005	2008	2012	2015	2018	2021	2024
Grote Canadese Gans	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3	2	7
Nijlgans	0	1	1	1	2	2	2	2	2	5	3	5

5.5 Soortenrijkdom en -dynamiek

De diversiteit aan soorten steeg geleidelijk van 72 broedvogelsoorten in 2005 naar 85 in 2021 en 84 in 2024. Over de zeven onderzoeksjaren werden 103 soorten in het gebied vastgesteld.

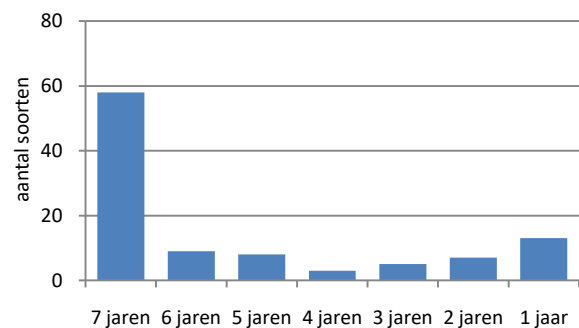

Ontwikkeling van het aantal broedvogelsoorten.

Meer dan de helft van de soorten (57 soorten = 55%) kwam in alle zeven jaren voor. Het gaat dan vooral om algemene soorten die, ondanks fluctuaties, altijd wel met meerdere territoria aanwezig zijn.

Maar er zijn ook soorten die in het gebied schaars zijn, d.w.z. met gewoonlijk ≤ 10 territoria, en desondanks in alle zeven jaren present waren: Nijlgans, Wintertaling, Nachtzwaluw, Waterhoen, Roerdomp, Havik, Buizerd, IJsvogel, Zwarte Specht, Groene

Specht, Gaai, Zwarte Mees, Bosrietzanger, Grauwe Vliegenvanger, Witte Kwikstaart, Groenling en Geelgors.

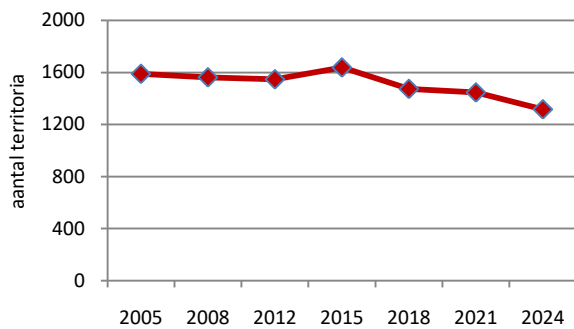

Aantal soorten onderverdeeld naar het aantal inventarisatiejaren (maximaal 7) dat ze voorkwamen.

Onder de vogelbevolking in 2024 waren twee nieuwkomers ten opzichte van de overige zes jaren, namelijk Grote Karekiet (werd wel bij de inventarisatie in 2002 vastgesteld) en Zwarte Roodstaart. Soorten die in vijf of zes van de voorgaande inventarisatiejaren wél aanwezig waren maar niet in 2024, waren Slobeend en Kievit.

5.6 Totale aantallen en dichtheden

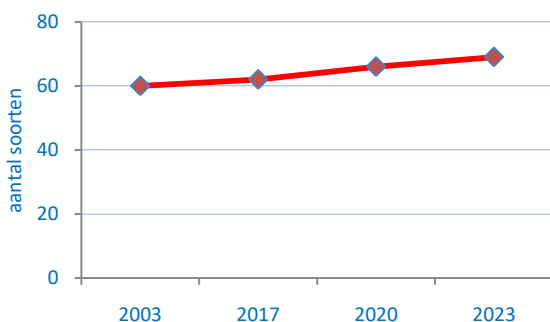
Tot 2015 werden meer dan 1500 territoria in een jaar in kaart gebracht. Sindsdien daalde het aantal met als voorlopig laagste punt ruim 1300 territoria in 2024. De dichtheid daalde van 7,9 territoria/ha in 2005 naar 6,6 territoria/ha in 2024.

Ontwikkeling van het totaal aantal territoria.

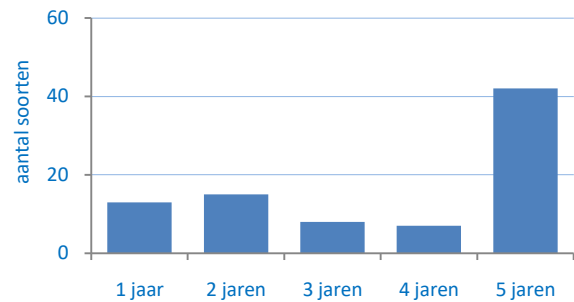
Ten opzichte van de westelijke visvijvers, waar tijdens twee onderzoeksjaren ruim 10 territoria/ha zaten, waren de dichtheden een stuk lager. Dat zal te maken hebben met de grotere oppervlakte water van de oostelijke vijvers (watervogels broeden immers aan de randen en niet op open water) en het opengekapte naaldbos in het noorden waar de dichtheid laag is.

De soortenrijkdom nam geleidelijk toe van 60 broedvogelsoorten in 2003 naar 68 in 2023. Het aantal broedvogelsoorten over de vijf jaren gecombineerd bedroeg 85.

Ontwikkeling van het aantal broedvogelsoorten.

Bijna de helft daarvan (42 soorten = 49%) kwam in alle vijf jaren voor. Dat is een stuk lager dan de 60 soorten die gedurende zes jaren op de oostelijke visvijvers voorkwamen op een totaal van 100 broedvogelsoorten.

Aantal soorten onderverdeeld naar het aantal inventarisatiejaren dat ze voorkwamen.

Er was één soort, de Geoorde Fuut, die wel in 2003 én 2005 voorkwam maar niet in 2020 en 2023. Daar staan tien nieuwkomers tegenover (soorten die niet in 2003 én 2005 voorkwamen en wel in 2020 én 2023): Zwarte Wouw, Houtsnip, Kokmeeuw, Middelste Bonte Specht, Bosrietzanger, Grasmus, Bonte Vliegenvanger, Goudvink, Appelvink en Geelgors.

Raaf, nieuw als broedvogel, 23 april 2024

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Heijnen, T. 2023. Ontwikkelingen broedvogels op westelijke Visvijvers Valkenswaard. *Blauwe Klauwier* 49(4): 51-58.
- Heijnen, T. 2024. Impressie broedvogels 2024 op oostelijke Visvijvers Valkenswaard. *Blauwe Klauwier* 50(4): 16-27.
- Jeurissen, N. 2019. Beheeranalyse Valkenhorst - van doelstelling naar resultaat. Brabants Landschap & Hogeschool van Hall Larenstein.
- Kleunen, A. van et al. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon.
- Kleyheeg, E. et al. 2024. Overleving en fenologie van kuikens van Wilde Eend, Soepeend en Krakeend in Nederland. *Limosa* 97: 49-61.
- Kolsters, J. 2022. Broedvogels van de Visvijvers Valkenswaard 2021 ten oosten van de Tongelreep. VWG De Kempen.
- Kolsters, J. & P. Wouters 2006. Broedvogelinventarisatie van de voormalige viskwekerij Valkenswaard in 2005. VWG De Kempen.

De trends van broedvogels in Nederland en Noord-Brabant zijn gebaseerd op gegevens van Sovon.